

Teataja

65. aastakäik

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

4. mai 2022

Sisukord

II Teatised

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED

Euroopa Komisjon

2022/C 182/01	Komisjoni teatis — Ökodisaini ja energiamärgistuse tööplaan aastateks 2022–2024	1

IV Teave

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

Euroopa Komisjon

2022/C 182/02	Euro vahetuskurss — 3. mai 2022	13

Kontrollikoda

2022/C 182/03	Arvamus nr 1/2022 (vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 lõikele 4) komisjoni ettepaneku kohta võtta vastu määrus, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist	14

Euroopa Andmekaitseinspektor

2022/C 182/04	Euroopa Andmekaitseinspektori arvamuse kokkuvõte, milles käsitletakse kahte ettepanekut võtta vastu nõukogu otsused, millega lubatakse liikmesriikidel allkirjastada ja ratifitseerida Euroopa Liidu huvides küberkuritegevuse konventsiooni teine lisaprotokoll tõhustatud koostöö ja elektrooniliste tõendite avaldamise kohta (Arvamuse täistekst (inglise, prantsuse ja saksa keeles) on Euroopa Andmekaitseinspektori veebilehel www.edps.europa.eu)	15

MUUD AKTID

Euroopa Komisjon

2022/C 182/05	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 (põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta) artikli 50 lõike 2 punkti a kohase nimetuse registreerimise taotluse avaldamine ...	20
2022/C 182/06	Sellise muudetud koonddokumendi avaldamine, mida on muudetud pärast väikese muudatuse heakskiitmist kooskõlas määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 53 lõike 2 teise lõiguga	25

II

(Teatised)

EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDE, ORGANITE JA ASUTUSTE TEATISED

EUROOPA KOMISJON

KOMISJONI TEATIS

Ökodisaini ja energiamärgistuse tööplaan aastateks 2022–2024

(2022/C 182/01)

1. Sissejuhatus

Pinged energiaturul, mida EL on viimastel kuudel kogenud ja mida Venemaa rünnak Ukraina vastu veelgi süvendab, tuletavad teravalt meelde riske ja kulusid, mis kipuvad kaasnema suure sõltuvusega imporditavatest fossiilkütustest. Energiahinnad on taas poliitilise tähelepanu keskmes, arvestades nende väga konkreetset mõju Euroopa kodanikele ja ettevõtjatele. Kuid see ei ole Euroopa esimene energiakriis ega jää tõenäoliselt ka viimaseks, kui me ei suurenda oma vastupidavust, hoogustades investeeringuid rohepöördesse ja seades samal ajal esikohale energiatõhususe⁽¹⁾. Praegused vähese CO₂ heitega energia tootmisvõimsused ei ole kaugeltki võimelised rahuldama kõiki energiavajadusi ja väiksem energiatarbimine saab sellises olukorras anda kohese panuse. Tulevikku vaadates peab energiasääst kuuluma lahutamatu osana sellise kuluoptimaalse ja vastupidava energiasüsteemi väljaarendamisse, mis suudab pakkuda kõigile taskukohaseid energiateenuseid ja vähendada energiaostuvõimetust⁽²⁾. Energiatõhusus on ka keskesel kohal kavas „REPowerEU“, mille ELi juhid on teinud komisjonile ülesandeks esitada maiks.

ELi ökodisaini ja energiamärgistuse poliitika on selle tegevuskava oluline osa. Tegemist on ühtse turu eeskirjadega, mis aitavad nii ettevõtjatel, kodanikel kui ka valitsustel lihtsamini ja vähem kulukalt panustada puhtale energiale üleminekusse ning ELi energiatõhususe ja laimate Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide, sealhulgas ringmajanduse tegevuskava elluviimisse. Nende eeskirjadega luuakse äri võimalusi ja suurendatakse vastupidavust seeläbi, et energiamõjuga toodetele kehtestatakse ühtlustatud eeskirjad, mis puudutavad selliseid aspekte nagu energiatarbimine, veetarbimine, heitetasemed ja materjalitõhusus. Sellega stimuleeritakse nii nõudlust kehtivate toodete järele kui ka nende pakkumist ning vähendatakse samal ajal märkimisväärselt energiatarbivate kulutusi: hinnangute kohaselt oli 2021. aastal kokkuhoid üle 120 miljardi euro ja võib 2022. aastal kahekordistuda⁽³⁾.

kehtivate ELi ökodisaini eeskirjade võimaluste piires ja koostöös energiatõhususe keskendumisega pannakse käesolevas tööplaanis veelgi rohkem rõhku ökodisaini ringlusaspektidele, järgides eelmise tööplaani⁹ eeskujut ja tegutsedes kooskõlas 2020. aasta ringmajanduse tegevuskavaga⁽⁴⁾. Seega saab ja on ka kavas uurida materjalitõhususe aspekte käsitlevaid uusi tootepõhiseid nõudeid juba enne, kui jõustub kehtivate toodete ökodisaini määrus, millega asendatakse praegune ökodisaini direktiiv Selle tulemuseks peaks olema veelgi suurem ringlus ning energiamõjuga toodete keskkonna- ja kliimajalajälje üldine vähenemine ning ELi vastupidavuse suurendamine.

⁽¹⁾ Komisjoni 28. septembri 2021. aasta soovitus (EL) 2021/1749 energiatõhususe esikohale seadmine – põhimõtete rakendamine — Suunised ja näited põhimõtte rakendamise kohta otsuste tegemise protsessis energiasektoris ja mujal (ELT L 350, 4.10.2021, lk 9).

⁽²⁾ Vt ka COM(2021) 801 – Ettepanek: NÕUKOGU SOOVITUS õiglase kliimaneutraalsuse ülemineku tagamise kohta.

⁽³⁾ Vt talituste töödokument.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/environment/strategy/circular-economy-action-plan_et

Nii ökodisaini direktiivis ⁽⁵⁾ kui ka energiamärgistuse raammääruses ⁽⁶⁾ on sätestatud kriteeriumid mille alusel saab võtta meetmeid konkreetsete tooterühmade suhtes. Samuti tuleb nende kohaselt kehtestada prioriteetid korrapäraselt ajakohastatavate jooksvate tööplaanidega, milles antakse ülevaade tehtud edusammudest ja esitatakse soovituslikud prioriteetid kaalutavate uute energiamõjuga toodete rühmade jaoks.

See plaan tugineb tööle, mida on tehtud pärast esimese ökodisaini direktiivi ja varasemate tööplaanide (mis hõlmavad ajavahemikke 2009–2011, ⁽⁷⁾ 2012–2014 ⁽⁸⁾ ja 2016–2019 ⁽⁹⁾) vastuvõtmist, kuid hõlmab ka tööd, mida nõutakse energiamärgistuse raammäärusega, milles on sätestatud tähtsajad olemasolevate märgiste klassifikatsiooni muutmiseks, ning selles antakse ülevaade Euroopa energiamärgisega toodete andmebaasi (EPREL) raames tehtud edusammudest. Lisaks käsitletakse selles plaanis ka rehvide märgistamist, kuigi sellel on eraldi õiguslik alus ⁽¹⁰⁾.

Käesoleva tööplaaniga samal ajal vastu võetud kestlike toodete ökodisaini määrusega asendatakse ökodisaini direktiiv määrusega, mida kohaldatakse laiemal tootevaliku suhtes ning mis võimaldab reguleeritud toodete kestlikkuskõudeid veelgi laiendada. Kuni uue määruse jõustumiseni jätkatakse nõuete rakendamist praeguse direktiivi raames. Käesolevas dokumendis keskendutakse energiamõjuga toodetele ning esitatakse nendega seotud prioriteetid ja kavandamine. Selles esitatakse tootepõhine ja horisontaalne töö, mis on seotud selle asjaomase suure hulga vahetult kohaldatavate ELi õigusaktide rakendamise, konsolideerimise ja edasiarendamisega. Tulevikus, kui kestlike toodete ökodisaini määrus on vastu võetud, integreeritakse energiamõjuga toodetega seotud töö laiematesse kestlike toodete tööplaanidesse ja see jääb tähelepanu keskmesse.

Praegu on reguleeritavaid energiamõjuga toodete rühmi ligikaudu 30 ja neid reguleeritakse ligikaudu 50 meetmega. Neid meetmeid kohaldatakse igal aastal turule lastavate miljardite toodete ⁽¹¹⁾ suhtes ning neil on iga päev otsene mõju tarnijatele, jaemüüjatele, ettevõtjatele ja tarbijatele. Ligikaudu pool lõppenergia kogutarbimisest ELis on seotud toodetega, mille suhtes neid õigusakte kohaldatakse.

Tööplaani koostamine on näidanud, et kohaldamisala laiendamine uutele energiamõjuga toodetele võimaldaks saavutada märkimisväärset ja kulutõhusat kokkuvõtet. Samal ajal on viimase tööplaani rakendamisest saadud oluline õppetund see, et kõnealusest poliitikavaldkonnast maksimaalse kasu saamiseks on vaja paremini ühitada eesmärgid ja vahendid nii poliitika rakendamisel ELi tasandil kui ka liikmesriikide turujärelevalve alases tegevuses.

2. Poliitikameetmete hinnanguline mõju

Uusimas aruandes ökodisaini mõju arvestamise kohta ⁽¹²⁾ hinnatakse, et tänu ELi ökodisaini ja energiamärgistuse eeskirjade kumulatiivsele mõjule vähenes 2020. aastal ELi primaarenergia nõudlus 7 % ehk 1 037 TWh aastas (kasvuhoonegaaside heite vähenemine ligikaudu 170 miljonit CO₂ ekvivalenttonni), sealhulgas umbes 16 miljardit kuupmeetrit gaasi. Praegu kehtivatest meetmetest tulenev energiasääst suureneb lähiaastatel märkimisväärselt, eelkõige tänu vanade seadmete asendamisele uutega, ületades ajavahemikul 2021–2030 keskmiselt 1 500 TWh aastas. 2020. aastal tuli üle 60 % energiasäästust eluasemesektorist, 24 % teenindussektorist ja 10 % tööstussektorist. Tänu ELi eeskirjadele said 2020. aastal energiatarbijad kasu 60 miljardit eurot aastas (ligikaudu 0,4 % ELi SKPst) – 210 eurot aastas leibkonna kohta. Samamoodi saadi 2020. aastal võrreldes stsenaariumiga, kus poliitikameetmeid ei võeta, täiendavaid äritulusid ligikaudu 21 miljardit eurot aastas ja need kasvavad 2030. aastaks hinnanguliselt 29 miljardi euroni aastas. See vastab 2020. aastal üle 320 000 otsesele uuele töökohale (430 000 töökohale 2030. aastaks). Need hinnangud põhinevad energiahindade tasemetel enne 2021. aasta hinnatõusu (üksikasjalikum teave on esitatud komisjoni talituste töödokumendis).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/125/EÜ, 21. oktoober 2009, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1369, 4. juuli 2017, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1).

⁽⁷⁾ COM(2008) 660 lõplik.

⁽⁸⁾ SWD(2012) 434 final.

⁽⁹⁾ COM(2016) 773 final.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/740, 25. mai 2020, mis käsitleb rehvide kütusesäästlikkuse ja muude näitajate märgistamist ning millega muudetakse määrust (EL) 2017/1369 ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1222/2009 (ELT L 177, 5.6.2020, lk 1).

⁽¹¹⁾ 2020. aastal müüdi EL 27s hinnanguliselt ligikaudu 3 miljardit meetmetega hõlmatud toodet, sh 1,5 miljardit valgusallikat, 880 miljonit elektroonikatoodet, 350 miljonit rehvi ja 240 miljonit muud toodet.

⁽¹²⁾ Ecodesign Impact Accounting („EIA“) report 2020 (2020. aasta aruanne ökodisaini mõju arvestamise kohta): <https://data.europa.eu/doi/10.2833/72143>

Ökodisaini mõju arvestamisel kasutatakse Eurostati andmeid, sealhulgas energiabilansse (nrg_bal_c) ja eristatud energia lõpptarbimise koguseid kodumajapidamistes (nrg_d_hhq).

Üldisemalt näitas Rahvusvahelise Energiaagentuuri ⁽¹³⁾ hiljutine uuring, et poliitikameetmeid pikaajaliselt rakendanud riikides kasutavad seadmed üldiselt 30 % vähem energiat kui nad muidu kasutaksid võrreldes olukorraga, kus poliitikameetmeid ei rakendata. Kõige kauem rakendatud programmid, näiteks USAs ja ELis, vähendavad hinnanguliselt elektri kogukasutust ligikaudu 15 % aastas (mis ELi programmi puhul vastab ligikaudu ELi praegusele tuuleenergiatoodangule või on kaks kuni kolm korda suurem kui päikesepaneelidega toodetud energia kogus).

Eurobaromeetri uuring on näidanud, et valdav enamik ELi tarbijaid (93 %) teab energiamärgist ja 79 % tarbijatest lähtuvad sellest seadmete ostmisel ⁽¹⁴⁾. Hiljutised teadusuuringud ⁽¹⁵⁾ kinnitavad, et skaala kujul esitatud märgistel, nagu ELi energiamärgis, on tarbijate käitumisele suurem mõju kui muul kujul esitatud märgistel.

3. Ülevaade olukorrast ja eelmistest tööplaanidest saadud õppetunnid

Ülevaade kehtivatest meetmetest on kättesaadav internetis ⁽¹⁶⁾. Alates 1. märtsist 2022 kehtivad ökodisaini määrused 29 tooterühma suhtes, samas kui energiamärgistuse määruseid kohaldatakse 15 tooterühma suhtes. Mängukonsoolide ja kuvaseadmete osas on tunnustatud tööstusharu vabatahtlikke kokkuleppeid. Pooled lõpetasid 2020. aastal varasema kokkuleppe komplekssete digiboksides kohta tulenevalt asjaomaste toodete turuosa vähenemisest (selliste toodete suhtes kohaldatakse jätkuvalt horisontaalseid eeskirju elektritarbimise kohta ooteseisundis ja väljalülitatud seisundis ⁽¹⁷⁾).

Käesolevale tööplaanile on lisatud üksikasjalik ülevaade edusammudest, mida on tehtud viimases, 2016. aasta tööplaanis kindlaks määratud prioriteetide ja töö osas ⁽¹⁸⁾. Palju on saavutatud, sealhulgas on ajakohastatud peamiste tarbekaupade, nt külmikute, pesumasinade, telerite ja valgusallikate energiamärgiseid ning vastu on võetud ökodisaini nõuded mitme toote kohta alates serveritest kuni elektrimootoriteni. Umbes 40 % tööst on siiski veel pooleli ja seda jätkatakse praegusel kavandamisperioodi. Paljud lõpetatud töösuundadest ei ole viinud uute eeskirjade vastuvõtmiseni, vaid need on lõpetatud, sest komisjon on otsustanud töö katkestada või vähemalt praegu mitte jätkata õigusaktide koostamist, kas seetõttu, et üksikasjalikud uuringud näitasid, et nende potentsiaal oli arvatust väiksem või oli seda raskem ära kasutada, või seetõttu, et töötajate vähesuse tingimustes olid asjakohasemad muud prioriteedid, või nende mõlema põhjuse tõttu. Aknad, kätekuivatid, kompressorite komplektid ja elektrilised keedukannud on kõik näited sellistest katkestatud töösuundadest, mille potentsiaal on piiratud või mille rakendamine on keeruline ja mida ei ole olemasolevate haldusressurssidega võimalik järgida.

Vajadus kehtivad eeskirjad korrapäraselt läbi vaadata ja neid kohandada, et tagada nende asjakohasus, tõhusus ja eesmärgipärasus turu ja tehnoloogia arengu valguses, on parema õigusloome aluspõhimõte. Seda asjaolu arvesse võttes sisaldavad kõik ökodisaini ja energiamärgistuse määrused ning raamõigusaktid konkreetseid läbivaatamisklausleid, mis kohustavad komisjoni tegema õigusaktides ettenähtud tähtjaks nende läbivaatamise või võtma vastu muudetud määrused. Tarbetute viivituste vältimiseks võtab komisjon edaspidi konkreetsete tooterühmade jaoks vastu individuaalsed meetmed, kui need on valmis, välja arvatud juhul, kui erandlikud asjaolud nõuavad teisiti ⁽¹⁹⁾.

Peamine saadud õppetund on see, et aja jooksul muutuvad selliste kriitiliste nn hooldustööde jaoks vajalikud jõupingutused märkimisväärselt, kuna õigusaktide reguleerimisala suureneb (toodete ja nõuete liikide osas), ning et seda tööd tuleb prioriteetide seadmisel paremini arvesse võtta. Vastasel juhul toob see kaasa viivitusi, millel on olulised tagajärjed saamata jäänud kasu näol. See oli Euroopa Kontrollikoja 2019. aastal tehtud auditi peamine järeldus ⁽²⁰⁾. Kolme valitud toote puhul leiti auditi käigus, et ettevalmistusprotsess kestis eeldatava 3,5 aasta asemel vastavalt 8, 7 ja 6 aastat. Seega on nn hooldustööd tööplaanis väga tähtsal kohal. Samal ajal püüab komisjon protsessi täiustada, integreerides läbivaatamisuuringud paralleelsetesse hindamistesse / mõjuhindamistesse ning viies nõuandefoorumi arutelud parema õigusloome protsessiga paremini kooskõlla.

⁽¹³⁾ „Achievements of Energy Efficiency Appliance and Equipment Standards and Labelling Programs: 2021 update“: <https://www.iea-4e.org/projects/eesl-achievements-reports/>

⁽¹⁴⁾ Eurobaromeetri uuring nr 492, mai 2019: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2238>

⁽¹⁵⁾ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC127006>

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign_et

⁽¹⁷⁾ Komisjoni määrus (EÜ) nr 1275/2008, 17. detsember 2008, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/32/EÜ seoses ökodisaini nõuetega elektriliste ja elektrooniliste kodumasinade ja kontoriseadmete elektrienergia tarbimisele ooteseisundis ja väljalülitatud seisundis (ELT L 339, 18.12.2008, lk 45).

⁽¹⁸⁾ (SWD(2022) 101)

⁽¹⁹⁾ Vt ka määruse (EL) 2017/1369 artikli 16 lõige 4.

⁽²⁰⁾ Eriaruanne nr 01/2020 „ELi tegevus ökodisaini ja energiamärgistuse valdkonnas: oluline panus energiatõhususe suurendamisse, mida vähendavad märkimisväärsed viivitused ja nõuete mittetäitmine“ (ELT C 18, 20.1.2020, lk 2).

Veel üks viimase perioodi oluline õppetund on ökodisaini ja energiamärgistusega seotud tehnilise standardimise oluline roll. Üldkohtu 2018. aasta otsus, ⁽²¹⁾ millega tühistati tolmumejate energiamärgise määrus, näitas, et määruseid võidakse kohtus vaidlustada, kui tekib kahtlus, kas katsetingimused vastavad tegelikele kasutustingimustele. Samal ajal kinnitas hilisem seonduv otsus ⁽²²⁾ selgelt, et ka katsed peavad olema täpsed ja korratavad. Arvestades tehnoloogia ja kasutajate käitumise mitmekesisust, on selliste ühtlustatud standardite õigeaegne väljatöötamine koos meetoditega, mis kujutavad endast head kompromissi nende kriteeriumide vahel, sageli oma olemuselt keeruline ja ressursimahukas väljakutse. Uues ELi standardimisstrateegias ⁽²³⁾ pakuti välja hulk meetmeid, et muuta Euroopa standardimissüsteem toimivamaks ja paindlikumaks, seada standardid uuesti vastupidava, keskkonnahoidliku ja digitaalse ELi ühte turu keskmesse ning tugevdada Euroopa standardimissüsteemi ülemaailmset rolli.

4. Tooteühised prioriteedid eelolevatel aastatel

4.1. Olemasolevate meetmete läbivaatamine

Komisjon esitab või võtab vastu 38 läbivaatamise tulemused enne 2024. aasta lõppu ja veel kaheksa läbivaatamise tulemust 2025. aastal, mis tuleb seega eelnevalt algatada (vt loetelu komisjoni talituste töödokumendis). Kõnealused läbivaatamised pakuvad koos märkimisväärseid säästuvõimalusi energia ja materjalitõhususe seisukohast – ligikaudne esialgne hinnang näitab, et kasutusetaapi võimalik täiendav sääst on vähemalt 170 TWh (ligikaudu 600 PJ või umbes 15 miljoni eluruumi küttenõudlus), millele lisandub materjalitõhususe/ringmajandusega seotud kasu –, kuid need kujutavad endast ka suurt jõupingutust ja moodustavad valdava osa praeguse tööplaani alusel tehtavast tööst.

Komisjon kavatseb seada prioriteediks õigusaktide läbivaatamise kolmes põhirühmas, tuginedes järgmistele põhjendustele.

- Kütte- ja jahutusseadmed: renoveerimislaine kontekstis kutsus nõukogu komisjoni üles „kiirendama käimasolevat tööd kütte- ja jahutusseadmete valdkonnas, muutes energiamärgiste liigitust nii kiiresti kui võimalik“ ⁽²⁴⁾. See töö on tõepoolest oluline panus hoonete CO₂ heite vähendamisse ja nullsaaste tegevuskava ⁽²⁵⁾ elluviimisse osana rohelise kokkuleppe üldistest eesmärkidest, ning nende toodete energiatarbimine on kõigist reguleeritud toodetest suurim.
- Muud tooterühmad, mille energiamärgiste klassifikatsiooni kavatsetakse muuta ⁽²⁶⁾: tarbijad peavad saama jätkuvalt usaldada ELi energiamärgist kui sobivat ja ajakohast vahendit valikute suunamiseks. Seetõttu on oluline allesjäänud vanade energiamärgiste klassifikatsiooni aegsasti muuta ja ajakohastada, mis on vajalik ka EPRELi pakutavate uute funktsioonide täielikuks ärakasutamiseks.
- Teatavate muude selliste läbivaatamiste lõpuleviimine, millega võib kaasneda märkimisväärne täiendav energia- või materjalisääst, mis oleks tulnud teha juba ammu või mille puhul konkreetsed asjaolud selgelt nõuavad kiiret läbivaatamist (nt veepumbad, ventilaatorid, välised toiteallikad).

4.2. Varasemate tööplaanide alusel algatatud uued meetmed, mis tuleb lõpule viia

Varasemates tööplaanides on kindlaks määratud tooted, mille ökodisaini ja energiamärgistuse meetmed tundusid teostatavusuuringute ja esialgsete hinnangute põhjal kõige paljutöötavamad. Mõned neist töösuundadest on veel pooleli ja kantakse oodatava lisakasu tõttu üle praegusesse tööplaani.

Mobiiltelefonide ja tahvelarvutite ökodisaini nõuete ning energiamärgistuse kava teostatavuse hindamisel on tehtud märkimisväärseid edusamme. Nõuded mõjutaksid nii energia- kui ka materjalitõhusust (vastupidavus, parandatavus, uuendatavus ja ringlussevõtt). Määrused võetakse eeldatavasti vastu enne 2022. aasta lõppu.

Samuti on hästi edenenud töö, mille eesmärk on hinnata fotoelektriliste moodulite, inverterite ja süsteemide ökodisaini nõuete ja energiamärgistuse, sealhulgas võimalike CO₂ jalajäljega seotud nõuete teostatavust.

⁽²¹⁾ Üldkohtu 8. novembri 2018. aasta otsus kohtuasjas T-544/13 RENV.

⁽²²⁾ Üldkohtu 8. detsembri 2021. aasta otsus kohtuasjas T-127/19.

⁽²³⁾ COM(2022) 31 final, 2. veebruar 2022.

⁽²⁴⁾ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/eu_renovation_wave_strategy.pdf

⁽²⁵⁾ COM(2021) 400 final, 12. mai 2021.

⁽²⁶⁾ Trummelkuivatid, ventilatsiooniseadmed, kodumajapidamises kasutatavad toiduvalmistamisseadmed.

Kuvaseadmete puhul on komisjon hinnanud sektori esindajate esitatud vabatahtliku kokkuleppe läbivaatamist ja jõudnud järeldusele, et sellega nõustumine ei aitaks saavutada ringmajanduse tegevuskavas seatud eesmäärke ning seda ei saa pidada vastavaks eneseregulatsiooni vahendeid ⁽²⁷⁾ käsitlevatele suunistele, eelkõige seoses tarbekaupade võimaliku taaskasutamisega. Nagu on märgitud ringmajanduse tegevuskavas, alustab komisjon selle tooterühma reguleerivate meetmete ettevalmistamist.

Komisjon jätkab 2016.–2019. aasta tööplaanis välja kuulutatud horisontaalset tööd IKT-toodetega spetsiaalse IKT-uuringu kaudu ⁽²⁸⁾. Uuringu esimeses osas esitati tõendeid ettevalmistavaks uuringuks, mis käsitles mitme IKT tooterühma tulemuslikkust ja säästupotentsiaali ja viidi lõpule enne praegust tööplaani ⁽²⁹⁾. Teises osas käsitletakse IKT-toodete üldist energiatarbimist (sealhulgas nende ühendatusest ja andmeedastusest tulenevat), materjalitõhusust ja käitumuslikke aspekte, et teha kindlaks kõige tõhusamad viisid nende reguleerimiseks, kui see on asjakohane. Hindamisel tuleks arvesse võtta tehnoloogia arengu tempot igas tootekategoorias.

Samal ajal jätkab komisjon energiaarukate seadmete valdkonnas, et arendada nõudluspoole paindlikkuse potentsiaali elamu- ja teenindussektoris. Kuna eelmistes uuringutes kindlaks tehtud peamine probleem oli koostalitlusvõime, kavatseb komisjon vabatahtlikkusel põhineva lähenemisviisi abil edendada turul sidusat arengut ja avatud standardite järgimist tööstuses ⁽³⁰⁾. See töö on seotud mitme muu tegevussuunaga, sealhulgas mõnega, mida käsitletakse üksikasjalikumalt tulevases energiavaldkonna digipöörde tegevuskavas ⁽³¹⁾.

4.3. Rehvide märgistamisega seotud eriülesanded

Rehvide märgistamise määruse kohaselt peab komisjon täitma mitut konkreetset ülesannet, sealhulgas:

- võtma 2022. aasta juuniks vastu delegeeritud õigusakti, millega kehtestatakse uued nõuded protekteeritud rehvide kohta esitatavale teabele, tingimusel et on olemas sobiv katsemeetod. Meetodit ei ole aga veel välja töötatud, kuid töö on käimas. Protekteerimine kujutab endast olulist võimalust säästa naftat ja muid materjale;
- võtma vastu delegeeritud õigusakti kulumist/läbisõitu käsitleva märgistamise kohta, tingimusel et on olemas sobiv katsemeetod, aidates nii kaasa ringmajanduse tegevuskava alusel toimuvale laiemale mikroplastiga seotud tegevusele. Meetodit ei ole aga veel välja töötatud, kuid töö on käimas;
- koordineerima tööd, mis on seotud rehvide märgistamise määruse kohaste katsete laboritevahelise ühtlustamisega, millel on oluline mõju ka kergsõidukite ja raskeveokite CO₂ heidet käsitlevatele ELi õigusaktidele. Värskeim aruanne avaldati 2021. aasta detsembris ⁽³²⁾.
- Kuigi määruse läbivaatamine on ette nähtud 2025. aastaks, on tööstusharu teatanud vajadusest seda ettepoole tuua, kuna nüüd on selgelt vajalik klassifikatsiooni muutmine, mille kohta komisjon tegi algselt ettepaneku, kuid mida parlament ja nõukogu viimase läbivaatamise käigus ei toetanud.

4.4. Soovituslik loetelu uutest energiamõjuga toodete rühmadest, mida on kavas uurida

Käesolev tööplan koostati pärast üksikasjalikku ettevalmistavat uuringut, milles vaadeldi paljusid võimalikke töövaldkondi, ning ulatuslikke konsultatsioone kodanike ja sidusrühmadega. Üksikasjalikum teave on esitatud lisatud komisjoni talituste töödokumendis.

Ettevalmistavas uuringus tehti kindlaks loetelu 31 kõige paljutöötavast edasise töö kandidaadist (sealhulgas tooted, mida on juba uuritud, kuid mida ei ole seni reguleeritud). Koos annavad need esialgsete hinnangute kohaselt 2030. aastaks kasutusetapis uue võimaliku säästu suurusjärgus 1 000 PJ ehk 278 TWh, st ligikaudu 2 % ELi primaarenergia tarbimisest 2020. aastal ⁽³³⁾. Materjalides sisalduva, enne kasutusetappi tarbitud energiaga seotud hinnanguline potentsiaal on samas suurusjärgus (ja sõltub suurel määral eeldustest, mis puudutavad vastupidavust käsitlevate

⁽²⁷⁾ Komisjoni soovitus (EL) 2016/2125, 30. november 2016, milles käsitletakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/125/EÜ kohaselt koostatud suuniseid tööstusharu eneseregulatsioonimeetmete kohta (ELT L 329, 3.12.2016, lk 109)

⁽²⁸⁾ <https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/product-groups/522/home>

⁽²⁹⁾ Näiteks ettevõtete võrguseadmed, väikesed võrguseadmed kodus ja kontoris kasutamiseks, omavahel ühendatud kodused audio- ja videoseadmed.

⁽³⁰⁾ <https://ses.jrc.ec.europa.eu/development-of-policy-proposals-for-energy-smart-appliances>

⁽³¹⁾ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13141-Digitalising-the-energy-sector-EU-action-plan_et

⁽³²⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/energy_climate_change_environment/standards_tools_and_labels/documents/egla_report_2021_final.pdf

⁽³³⁾ Pange tähele, et seda kokkuvõtet ei tohi kumuleerida 2016.–2019. aasta tööplaanis sama aasta kohta esitatud näitajatega.

horisontaalsete meetmete ulatust ja rangust, kuid on seotud ka muu kasuga). Oluline on see, et mõju aja jooksul suureneb, kuna tootvarud asendatakse järk-järgult uutele nõuetele vastavatega. Algse 31 toote põhjal koostati piiratum loetelu (esitatud alljärgnevas tabelis) toodetest, mille kohta komisjon kavatseb alustada ettevalmistavaid uuringuid. Eelistati neid tooteid, millel on suurim energia- ja/või materjalitõhususe potentsiaal ja mis samal ajal vastasid hästi muudele kriteeriumidele ning mille puhul sidusrühmade tagasiside ei tekitanud märkimisväärsed kahtlusi eduväljavaadete suhtes, nagu on kirjeldatud allpool.

Tooterühm	Energiasäästu potentsiaal 2030. aastaks (seoses kasutusetapi või materjalitõhususega)	Asjaolud ⁽¹⁾
Madalatemperatuurilised kiirgurid (radiaatorid, konvektorid jne)	170 (PJ) (kasutusetapp)	Suurim energiasäästupotentsiaal, mis on oluline renoveerimislaine / hoonete CO ₂ heite vähendamise seisukohast
Tööstuslikud pesumasinad	33 (PJ) (kasutusetapp)	Varem uuritud ⁽²⁾ ja peetakse nüüd tehnilise standardimise arengut silmas pidades tehnoloogiliselt paremini välja kujunenuks peetavad
Kutsealaseks kasutamiseks mõeldud nõudepesumasinad	20 (PJ) (kasutusetapp)	Varem uuritud ⁽³⁾ ja peetakse nüüd tehnilise standardimise arengut silmas pidades tehnoloogiliselt paremini välja kujunenuks peetavad
Universaalsed välisloetelid	12–27 PJ (kasutusetapi eelses etapis tarbitav energia)	Seotud ühtse laadija algatusega; sellega tegeletakse kehtiva välisloetelid käsitleva määruse ⁽⁴⁾ läbivaatamise käigus
Elektrisõidukite laadijad	11 (PJ) (kasutusetapp)	Pärast 2030. aastat võimalik sääst suureneb, 2050. aastaks peaaegu 76 PJ-ni aastas. Seega on mõistlik kaaluda nõuete kehtestamist enne, kui paigaldatakse suur hulk potentsiaalselt ebatõhusaid laadijaid.

⁽¹⁾ Üksikasjalikum teave on esitatud komisjoni talituste töödokumendis.

⁽²⁾ Esimest korda mainitud 2012. aasta tööplaanis.

⁽³⁾ Samas.

⁽⁴⁾ Vaatamata sellele, et välisloetelid on juba reguleeritud, on universaalsed välisloetelid märgitud uue tooterühmana vajalike kriteeriumide/omaduste määramiseks vajaliku analüüsi olulisuse ja spetsiifilisuse tõttu. Vt teavet käimasoleva läbivaatamise kohta aadressil: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13351-External-power-supplies-ecodesign-&-information-requirements-review-_et

5. Horisontaalsed küsimused

5.1. Panus ringmajandusse

Kuigi energiatõhusus on loomulikult olnud energiamõjuga toodete ökodisaini käsitleva töö keskmes, on aja jooksul üha enam võetud arvesse ja integreeritud teisi aspekte, eriti pärast esimest ringmajanduse tegevuskava ⁽³⁴⁾. Lisaks teatavatele kehtivatele vastupidavusnõuetele hõlmavad mitmed 2019. aastal ⁽³⁵⁾ vastu võetud meetmed uusi ringmajanduse elemente ja nendega seotud nõudeid parandatavuse, ringlussevõetavuse, olulusringi lõpus demonteerimise lihtsuse ja korduskasutamise kohta (vt näited lisatud komisjoni talituste töödokumendis).

Samal ajal on Euroopa Standardikomitee ja Euroopa Elektrotehnika Standardikomitee (CEN-CENELEC) komisjoni standardimistaotluse M/543 ⁽³⁶⁾ alusel koostanud energiamõjuga toodete materjalitõhususe aspekte käsitlevad horisontaalsed standardid. Need hõlmavad horisontaalseid standardeid ⁽³⁷⁾ vastupidavuse, ringlussevõetavuse, parandatavuse, korduskasutamise ja uuendatavuse ning ringlussevõetud materjali sisalduse jne kohta. Need võivad olla aluseks energiamõjuga toodete tootepõhiste materjalitõhususe standardite väljatöötamisele.

⁽³⁴⁾ COM(2015) 614

⁽³⁵⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/IP_19_5895

⁽³⁶⁾ <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=564>

⁽³⁷⁾ https://standards.cenelec.eu/dyn/www/f?p=205:32:0:::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:2240017.25&cs=10B7B067C7107748A52C1C034BB4CFD3

Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus on parandatavust, korduskasutatavust ja uuendatavust käsitleva standardi (EN 45554) alusel välja töötanud parandatavushinnete süsteemi. Komisjon uurib võimalust võtta see asjaomaste toodete puhul kasutusele, võib-olla teabena konkreetsete toodete, näiteks nutitelefonide ja tahvelarvutite energiamärgisel. See töö on murranguline ja aitab tõenäoliselt kogu maailmas tööstustavasid parandada.

Lisaks vaadatakse praegu läbi energiamõjuga toodete ökodisaini metoodikat (MEErP – vt lisas), et võtta kasutusele süstemaatilisem viis ringmajanduse aspektide hõlmamiseks konkreetsetele tooterühmadele keskenduvates ettevalmistavates või läbivaatamisuuringutes.

Eelseisvas töös jätkub suundumus pöörata suuremat tähelepanu ringmajandusele, integreerides asjakohased nõuded, mis põhinevad seni saadud kogemustel, eelkõige 2019. aasta meetmete rakendamisel. Selliseid nõudeid toetaks metoodika ja standardimisvõimaluste parandamine ning need peaksid aitama minna üle kestlike toodete ökodisaini uuele õigusraamistikule.

Tulevikku vaadates hindab komisjon ka võimalust ja asjakohasust kehtestada rohkem tootepõhiseid nõudeid seoses järgmiste aspektidega:

Nõude liik	Energiasäästu potentsiaal 2030. aastaks (seoses kasutusetapi või materjalitõhususega)
Ringlussevõetud materjali sisaldus	160 PJ (materjali sisaldus)
Vastupidavus, püsivara ja tarkvara	Vähemalt 175–1 052 PJ (materjali sisaldus)
Napid, keskkonna seisukohast olulised ja kriitilise tähtsusega toorained	Suur ressursipotentsiaal

Nõuded on teoreetiliselt kohaldatavad kõigi energiamõjuga toodete suhtes; vaja on spetsiaalseid ettevalmistavaid uuringuid, et aidata kindlaks teha tootekategooriad, mis on võimalike regulatiivsete lähenemisviiside seisukohast kõige asjakohasemad.

5.2. Standardimistöö

Ökodisaini nõuete täitmise tagamiseks või toodete märgistamiseks nende vastavate omaduste alusel on vaja selgelt määratleda, kuidas toote tulemuslikkust määratletakse ja kuidas seda saab katsetada. Selleks võivad harmoneeritud tehnilised standardid, milles määratakse kindlaks sobivad katsemeetodid, aidata tootjatel, kui nad kohaldavad neis sätestatud meetodeid, kasutada õiguslikele nõuetele vastavuse tõendamisel ära nn vastavuse eeldust. Tehniline standardimine on rakendamise oluline, kuid sageli tähelepanuta jäetud osa, ning hiljutised kogemused näitavad, kui oluline on alustada seda tööd võimalikult varakult koos uute või läbivaadatud määruste ettevalmistamisega. Standardimistaotlusi saab lõplikult vormistada ja vastu võtta alles siis, kui vastavad määrused ökodisaini või märgistuse kohta on vastu võetud. Ideaaljuhul algab taotluste väljatöötamine enne seda, et need oleks võimalik pärast määruste vastuvõtmist aegsasti valmis saada, pidades silmas, et standardi enda väljatöötamiseks kulub tavaliselt umbes 27 kuud. Kogu protsess võtab üldiselt märkimisväärselt kauem aega, hõlmates ka standardimistaotluse eelnevat vastuvõtmist ning hilisemat standardite hindamist ja heakskiitmist, et viidata neile *Euroopa Liidu Teatajas*. Kui kõiki asjakohaseid aspekte hõlmavad ühtlustatud Euroopa standardid ei ole vastuvõtmise ajal kättesaadavad, võivad rakendusmeetmed sisaldada üleminekumeetodeid.

Uued standardimistaotlused tuleb koostada enamiku, kui mitte kõigi väljatöötamisel olevate uute või läbivaadatud määruste kohta. Hiljuti on esitatud või väljatöötamisel taotlused valgustuse, kuvarite, kaubanduslike ja kodumajapidamises kasutatavate jahutus-külmutusseadmete kohta. Mitme muu tooterühma jaoks on välja töötatud standardite kavandid, mis põhinevad varasematel volitustel.

5.3. Euroopa energiamärgisega toodete andmebaas (EPREL)

Euroopa energiamärgisega toodete andmebaas (EPREL) on komisjoni loodud ja hallatav andmebaas. Alates 1. jaanuarist 2019 on tarnijatel (tootjatel, importijatel või volitatud esindajatel) õiguslik kohustus registreerida EPRELis kõik energiamärgistuse eeskirjadega hõlmatud tooted enne nende Euroopa turule laskmist.

Õigusaktide kohaselt on EPRELil järgmised eesmärgid:

- anda avalikkusele teavet turule lastud toodete ja nende energiamärgiste kohta ning teha kättesaadavaks toodete teabelehed;
- toetada turujärelevalveasutusi energiamärgist (ja rehvide märgistamist) käsitlevatest õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmisel, sealhulgas nende õigusaktide nõuete täitmise tagamisel;
- anda komisjonile ajakohastatud teavet toodete energiatõhususe kohta, et vaadata läbi nende energiamärgised.

Pärast EPRELi avaliku liidese ⁽³⁸⁾ hiljutist 2022. aasta märtsi nn beetaversiooni kasutuselevõttu toetab EPRELis sisalduv teave üha enam ka muude rohelise kokkuleppe poliitikavaldkondade rakendamist. EPRELi andmed ongi nüüdsest loomulikuks lähtepunktiks mis tahes hindamisel, mille eesmärk on teha toote puhul kindlaks „kaks kõrgeimat märkimisväärselt hõivatud energiatõhususe klassi“ või kõrgemad klassid. Seda kriteeriumi kasutatakse nüüd mitme ELi poliitikameetme puhul, sh näiteks avaliku sektori stiimulid, ⁽³⁹⁾ kestlikud erasektori investeeringud, ⁽⁴⁰⁾ keskkonnanahoidlikud riigihanked ⁽⁴¹⁾ ja vähendatud käibemaksumäärad teatavate selliste energiamärgistusega toodete puhul, mis vastavad konkreetsele energiamärgisele ja vajaduse korral väikse tahkete osakeste heite kriteeriumidele ⁽⁴²⁾.

EPRELil on ka funktsioonid, mis hõlbustavad tarnijatel ja jaemüüjatel nõuete täitmist. Tarnijad võivad otsustada kasutada süsteemi integreeritud märgise generaatorit, et saada toote tulemuslikkuse ja omaduste deklareeritud väärtustel põhineva märgise graafilisi kujutisi nõuetekohases formaadis. Jaemüüjad võivad EPRELile viidata, sh rakendusliideste abil, kui nad esitavad märgiseid või tootekirjeldusi internetis. See aitab vähendada ajakohastatud, sidusa ja mitmekeelse teabe esitamiseks tehtavaid jõupingutusi.

Kuigi EPREL töötab, on olulisi funktsioone, millega tuleb 2022. aastal tegeleda, et saavutada eespool nimetatud eesmärgid. Need hõlmavad järgmist:

- spetsiaalne veebiportaal, mis on ühtne juurdepääsupunkt ja pakub sihipärast teavet kodanikele, riikide ametiasutustele, tarnijatele, edasimüüjatele ja poliitikakujundajatele (2. ja 3. kvartal);
- turujärelevalveasutustele mõeldud kasutajaliidese ja vahendite täiustamine, et nende tegevust paremini ühtlustada (3. kvartal);
- tehnilise dokumentatsiooni struktuuri muutmine, et täiustada tarnijate registreerimist ja hõlbustada selle analüüsimist vastavusasutuste jaoks (1.–3. kvartal);
- alustada läbivaadatud eeskirjade rakendamist teatavate tooterühmade puhul ja võib-olla lisada uusi (fotoelektrilised seadmed, nutitelefonid/tahvelarvutid) (4. kvartal).

Lisaks on vaja kaaluda tingimusi ja korda, mille alusel anda teatavate kolmandate riikide, eelkõige nende, kes osalevad tolliliidus või energiaühenduses, ettevõtjatele ja võib-olla ka ametiasutustele juurdepääs EPRELile või mõnele selle funktsioonile. Sellise arenguga seotud konkreetset korda ja mõju tuleb aga hoolikalt analüüsida, teha ettevalmistusi ja võtta see kord lõpuks kasutusele, seda ei saa teha väga lühikese aja jooksul.

5.4. Turujärelevalve ja ettevõtjate toetamine

Tõhusal turujärelevalvel on keskne koht selle tagamisel, et eeskirju täidetakse nõuetekohaselt, oodatav kasu realiseeruks, ettevõtjatele loodaks võrdsed võimalused, tarbijatele esitataks usaldusväärset tooteteavet ning et kodanikud, reguleerivad asutused ja ettevõtjad usaldaks loodud raamistikku.

⁽³⁸⁾ <https://eprel.ec.europa.eu>

⁽³⁹⁾ Vt määruse (EL) 2017/1369 artikli 7 lõige 2.

⁽⁴⁰⁾ Kestliku tegevuse ELi taksonoomia ja Euroopa Investeeringufondi kestlikkuse tagatise katsealgatus programmi „InvestEU“ VKEda komponendi raames.

⁽⁴¹⁾ Vt energiatõhususe direktiivi kavandatud läbivaadatud versiooni IV lisa.

⁽⁴²⁾ Vt direktiivi 2006/112/EÜ III lisasse lisatud uus punkt 22 <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14754-2021-INIT/et/pdf>

Turujärelevalve kuulub liikmesriikide pädevusse ning andmeid nõuete täitmise tagamise ja vastavuse kohta napib, sest aruandluskohustus praegu puudub. Olemasolevate tõendite põhjal ja nagu kinnitas ka Euroopa Kontrollikoja 2020. aasta ökodisaini audit, on mittevastavus oluline probleem. ELi rahastatud turujärelevalveprojektide puhul on tavaline, et nõuetele vastavuse probleemidega (nii formaalsete kui ka sisuliste aspektide osas) ⁽⁴³⁾ toodete osakaalu saab väljendada suure kahekohalise arvuga, kuid need ei ole ainult tõsised probleemid, nagu ökodisaini miinimumnõuete mittetäitmine, vaid ka suhteliselt väikesed formaalsed mittevastavused (nt vale väärtus tootekirjelduses), mida saab vabatahtliku tegevusega parandada. Hinnangute kohaselt läheb ökodisaini ja energiamärgistusega saavutatavast võimalikust energiasäästust nõuete täitmata jätmise tõttu kokkuvõttes kaduma vähemalt 10 %, mis 2020. aasta puhul tähendas 15,3 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergiat (178 TWh) ja 6,4 miljardit eurot lisakulutusi tarbijatele (2020. aasta energiahinnatasemete põhjal). See vastab 31 miljoni tonni CO₂ ekvivalenttonni suurusele lisaheitele aastas ning tähendab tööstuse jaoks märkimisväärset tulude ja töökohtade kaotust. Need arvud näitavad, et liikmesriikide poolt ökodisaini ja energiamärgistuse valdkonnas riiklikuks turujärelevalveks kulutatud tagasihoidlike vahendite mis tahes suurendamine oleks saadud tulu seisukohast väga kulutõhus.

Järgmisel perioodil suurendab komisjon oma toetust liikmesriikidele, et aidata kaasa turujärelevalve tõhusamale ja ühtlasemale kohaldamisele ökodisaini ja energiamärgistuse valdkonnas. See hõlmab järgmist:

- selliste IT-vahendite nagu turujärelevalve info- ja teavitussüsteem ⁽⁴⁴⁾ (ICSMS) ja EPREL pidev täiustamine ning muude vahendite toetamine, nt vahendid, mis aitavad lahendada e-kaubanduse ja uute tarneahelate turujärelevalvega seotud probleeme;
- tehniline ja logistiline tugi halduskoostöörühmadele;
- ühis- või kooskõlastatud tegevuse ja kampaaniate rahastamine;
- liikmesriikidega poliitilisel tasandil koostöö tegemine turujärelevalve parandamiseks, sh nende poolt kättesaadavaks tehtavate vahendite suurendamiseks;
- turujärelevalvet parandavate uute õigusnormide väljapakkumine kavandatud ökodisaini määruse raames (vt kestlike toodete algatus);
- muud asjakohased tegevused, mis on kavandatud ELi toodete nõuetele vastavuse võrgustiku (EUPCN) 2021.–2022. aasta tööprogrammis, sealhulgas tolliasutuste kaasamine.

Samuti toetab komisjon jätkuvalt eri viisidel ka ettevõtjate jõupingutusi nõuete täitmisel, näiteks spetsiaalsete e-postkastide kaudu, kuhu on võimalik saata küsimusi, konkreetsete juhenddokumentide koostamisega, korduma kippuvate küsimustega, teabe avaldamisega komisjoni veebisaidil jne. Lisaks kaalub komisjon ELi rahaliste vahendite eraldamist selleks, et luua tööstusest lähtuv nõuetele vastavuse toetamise vahend, millega edendatakse ennetavaid teavitusmeetmeid ning antakse õigeaegset ja sihipärast abi, et aidata tarnijatel ja jaemüüjatel oma kohustusi kergemini mõista ja täita.

5.5. Rahvusvahelised aspektid ja koostöö

Ökodisaini ja eelkõige energiamärgistust käsitlevatel ELi poliitikameetmetel ning nendega seotud reguleeritud toodete tehnilistel standarditel ja katsemenetlustel on olnud kolmandates riikides ulatuslik positiivne mõju, mis ületab kaugelt ELi piire ⁽⁴⁵⁾.

Ühelt poolt kohaldavad paljud ELi olulised kaubanduspartnerid oma mitmesugustes suhetes ELiga süstemaatiliselt ELi ökodisaini ja/või märgistamise eeskirju. See kehtib eelkõige Euroopa Majanduspiirkonna, Türgiga loodud tolliliidu ja energiaühenduse raames. Teisest küljest peavad muude suuremate ekspordiriikide tootjad niikuinii täitma ELi nõudeid, et lasta kaupu ELi turule, mis omakorda võib motiveerida ja hõlbustada selliste siseriiklike nõuete kehtestamist, mis on täielikult või osaliselt kooskõlas ELi nõuetega. Samal ajal on oluline, et EL järgiks jätkuvalt selles valdkonnas kohaldatavaid eeskirju WTO tasandil.

⁽⁴³⁾ Nii oli see näiteks projekti EEPLIANT2 raames aastatel 2018–2019 kontrollitud külmikute puhul. Projekti EEPLIANT3 2021. aasta novembris saadud esialgsed tulemused kinnitavad seda suuresti: **75 %** kontrollitud toodetest oli probleeme tehnilise dokumentatsiooni või veebipõhise märgistamise nõuetega, märkides siiski, et näitajad ei pruugi olla täielikult esinduslikud, kuna tootevalimi moodustamisel kasutatakse üldiselt riskipõhist lähenemisviisi.

⁽⁴⁴⁾ https://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/building-blocks/information-and-communication-system-market-surveillance_et

⁽⁴⁵⁾ Study on Impacts of the EU's Ecodesign and Energy/Tyre Labelling Legislation on Third Jurisdictions, Waide et al, https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/201404_ieel_third_jurisdictions.pdf

Rahvusvaheline koostöö toodete tõhususe valdkonnas on samuti tegur, mis mõjutab programmide arengu kiirust ja suunda kogu maailmas. Mõned kolmandate riikide jurisdiktsioonid peavad kasulikuks kohaldada sarnaseid või identseid nõudeid, et saada kasu märkimisväärselt tööst, mida on juba tehtud ELi eeskirjade väljatöötamisel. Samal ajal ei ole EL kaugelki kõigi valdkondade või toodete osas esirinnas, nii et ta saab kasu ka mujal võetud meetmetest ja neist õppida. Õigusnormide lähendamine võib leevendada ka nõuetele vastavuse ja vastavushindamise kulusid, mis tekivad ELi ettevõtjatel, kes teenindavad nii olulisi eksporditurge kui ka ELi turgu. Sellise vastastikku kasuliku teabevahetuse edendamiseks toetab komisjon jätkuvalt väljakujunenud mitmepoolseid tootepoliitika foorumeid, nagu Rahvusvahelise Energiaagentuuri 4E programm (Energy Efficient End-use Equipment Technology Collaboration Programm) ⁽⁴⁶⁾ ja algatus SEAD (Super-efficient Equipment and Appliances Deployment Initiative), ⁽⁴⁷⁾ ning osaleb neis. Samuti jätkatakse kahepoolset koostööd, et kiirendada ökodisaini ja energiamärgistuse parimate tavade kasutuselevõttu partnerriikides ning veelgi edendada õigusnormide lähendamist kogu maailmas.

6. Kokkuvõte

ELi ökodisaini ja energiamärgistuse programm on üks maailma suurimaid ja pikaajalisemaid seadmete programme, mis võimendab ühtse turu mõju nii ELis kui ka mujal, tuues kasu tarbijatele, ettevõtjatele ja keskkonnale.

Ökodisain/energiamärgistus annab olulise ja üha suurema panuse Euroopa rohelise kokkuleppe ja paketi „Eesmärk 55“ eesmärkide saavutamisse ning aitab vähendada kõrgete energiahindadega silmitsi seisvate tarbijate arveid, mis oleksid muidu palju suuremad: praeguse hinnataseme juures aitavad olemasolevad poliitikameetmed ELi energiatarbijatel kulutusi kokku hoida hinnanguliselt rohkem kui 250 miljardi euro ulatuses aastas.

Investeerides selle programmi elluviimisse ja tugevdamisse, et paremini ühitada eesmärgid ja vahendeid, investeeritakse ka ELi vastupidavuse suurendamisse, et tulla paremini toime tulevaste energiahinnakriisidega ja varustuskindlusega seotud probleemidega, mis on seotud ELi sõltuvusega imporditud fossiilkütustest. Samamoodi aitab suurem keskendumine materjalitõhususele, nt ringlussevõetavusele, edendada tarneahela vastupidavust ELis.

Rahvusvaheline koostöö nii mitme- kui ka kahepoolsel tasandil on vajalik selleks, et kiirendada toodete energiatõhususe programmide kasutuselevõttu kogu maailmas, ning see võib aidata parandada õigusnormide lähendamist, millest saavad kasu nii EL kui ka tema partnerriigid.

Euroopa energiamärgisega toodete andmebaas EPREL tagab turu enneolematu läbipaistvuse ja avab uusi võimalusi ELi tarbijate mõjuvõimu suurendamiseks ja nendega suhtlemiseks. See on üha enam ka praktiline vahend, mille abil rakendada hiljuti muudes ELi poliitikavaldkondades (roheline taksonoomia, energiatõhususe direktiivi kohased keskkonnahoidlikud riigihanked, riiklikud stiimulid, käibemaksudirektiiv) kehtestatud toote tulemuslikkusega seotud tingimusi.

Sellel poliitikavaldkonnal on endiselt märkimisväärne potentsiaal tuua ELi tarbijatele täiendavat ja väga kulutõhusat kasu, vähendada õhusaastet ja säästa energiat / vähendada CO₂ heidet, mida muidu tuleks saavutada muude ELi või riikliku tasandi poliitikameetmetega. Kehtivate eeskirjade õigeaegne läbivaatamine, õige kohaldamise / nõuete täitmise tagamise toetamine, EPRELi arendamine ja uute energiamõjuga toodete võimaliku reguleerimise uurimine nõuavad siiski märkimisväärsed jõupingutusi.

Seepärast on komisjon kestlike toodete poliitika paketi kontekstis selgelt osutanud vajadusele suurendada märkimisväärselt ökodisainipoliitika rakendamiseks eraldatavaid vahendeid ambitsioonikama kestlike toodete poliitika raames ning kutsub liikmesriike üles tegema sama riiklike turujärelevalvealaste jõupingutuste osas.

⁽⁴⁶⁾ <https://www.iea-4e.org/>

⁽⁴⁷⁾ <https://www.superefficient.org/>

LISA

Energiamõjuga toodete ökodisaini metoodika (MEErP)

Energiamõjuga toodete ökodisaini metoodika (Methodology for the Ecodesign of Energy-related Products, MEErP) töötati välja selleks, et anda tegevussuuniseid Euroopa Komisjonile ja töövõtjatele, kes pakuvad talle tehnilist abi toote ökodisaini ettevalmistava uuringu läbiviimisel. Metoodika täielikud aruanded ja arvutusvorm on kättesaadavad internetis ⁽¹⁾. MEErP on aja jooksul sidusrühmade osalusel edasi arenenud. Ettevalmistavale uuringule järgnevaid haldus- ja õiguslikke etappe MEErP ei hõlma. Sellegipoolest on MEErP kavandatud nii, et selle väljundid saaks integreerida Euroopa Komisjoni mõjuhindangusse.

MEErP hõlmab seitset ülesannet. Esimese nelja ülesande eesmärk on koguda andmeid ja teha esialgne analüüs. Need on järgmised.

- 1. ülesanne – kohaldamissala (tootemääratlused, standardid ja õigusaktid);
- 2. ülesanne – turud (majanduslik ja turuanalüüs, sealhulgas mahud ja hinnad);
- 3. ülesanne – kasutajad (tootenõudluse pool, tarbijakäitumine ja kohalik taristu);
- 4. ülesanne – tehnoloogia (toodete pakkumise pool, sealhulgas parim võimalik tehnika ja parim veel mitte kättesaadav võimalik tehnika);

Lisaks 5.–7. ülesandele sisendite andmisele on 1.–4. ülesande täiendav eesmärk suutlikkuse suurendamine. 1.–4. ülesande aruanded selgitavad poliitikakujundajatele ja sidusrühmadele tausta, et mõista üksteise probleeme ja osaleda dialoogis;

- 5. ülesanne – keskkond ja majandus (lähtestsenaarium: ⁽²⁾ olustsükli hindamine ja olusringi kulud);
- 6. ülesanne – kavandamisvõimalused (täiustamispotentsiaal);
- 7. ülesanne – stsenaariumid (poliitika, stsenaariumide, mõju ja tundlikkuse analüüs).

5.–7. ülesande eesmärk on analüüsida, kas ja millised ökodisaininõuded tuleks kõnealuse energiamõjuga toote suhtes kehtestada. 5. ülesandes tehakse 1.–4. ülesande tulemuste sünteesi teel kindlaks lähtestsenaarium. Lähtestsenaarium on reaalsuse abstraktsioon ja lähtepunkt täiustamispotentsiaali hindamisel ning poliitika, stsenaariumide, mõju ja tundlikkuse analüüsi jaoks.

6. ülesandes tehakse kindlaks kavandamisvõimalused, nende olusringi kulude mõju tarbijatele, nende keskkonnakulud ja -kasu, vähimate olusringi kuludega (LLCC) lahendus ja parim võimalik tehnika. Parim võimalik tehnika näitab keskpika perioodi eesmärki, mis võiks kohustuslike miinimumnõuete asemel sobida müügievendusmeetmete jaoks. Parim veel mitte kättesaadav võimalik tehnika osutab pikaajalistele võimalustele ning aitab kindlaks määrata võimalike meetmete täpset kohaldamissala ja sisu.

7. ülesande raames koondatakse eelmiste ülesannete tulemused, et uurida sobivaid poliitikavahendeid täiustamispotentsiaali realiseerimiseks. Selles luuakse stsenaariumid prognoosidega aastani 2050, esitades kvantitatiivsed andmed saavutatavate edusammude kohta võrreldes praeguse olukorra jätkumisega. Tulemusi võrreldakse ELi eesmärkidega ja kuludega, mis kaasneksid ühiskonnale sama kasu saavutamise muul viisil. Hinnatakse mõju tarbijatele (ostujõud, ühiskondlikud kulud) ja tööstusele (tööhõive, kasumlikkus, konkurentsivõime, investeeringute tase), kirjeldades ja võttes arvesse tootesektori tüüpilist kavandamistsükli. Lõpuks uuritakse tulemuste usaldusväärsust peamiste parameetrite tundlikkuse analüüsi abil.

Hinnangute kehtivuse ja neil põhineva seadusandliku ettepaneku lisaväärtuse seisukohast on oluline, et metoodikat ajakohastataks. Praegune metoodika on aja jooksul järk-järgult edasi arenenud korrapäraste läbivaatamiste kaudu, millesse on kaasatud sidusrühmad ja mille tulemusena on metoodikat perioodiliselt kohandatud.

⁽¹⁾ Methodology for Ecodesign of Energy-related Products - MEErP 2011 - Methodology Report - Part 1: Methods, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/26525>, Methodology for Ecodesign of Energy-related Products - MEErP 2011 - Methodology Report - Part 2: Environmental policies and data, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/26526>, EcoReporti arvutusvorm: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/5308/attachments/1/translations>

⁽²⁾ Kogu EL 27 jaoks tuleb lähtestsenaariumina valida üks või mitu ELi keskmist toodet või esinduslikku tootekategooriat.

MEErP praegune versioon on kasutusel alates 2013. aastast ⁽³⁾ ja vahendi Ecoreport praegune versioon 3.06 alates 2014. aastast ⁽⁴⁾. Praegu on käimas töö metoodika läbivaatamiseks. Selle raames ajakohastatakse vajaduse korral analüüsis kasutatavaid andmeid ja tagatakse, et analüüs täidab jätkuvalt oma eesmärgi, võttes arvesse poliitika hiljutist arengut. Läbivaatamist juhib Teadusuuringute Ühiskeskus ning üksikasjad käimasoleva protsessi ja sidusrühmade kaasamise kohta avaldatakse ⁽⁵⁾.

⁽³⁾ SWD(2012) 434 final: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/9952/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>

⁽⁴⁾ Materjalitõhususe uuring MEErP jaoks (avaldatud detsembris 2013) aadressil: https://ec.europa.eu/growth/industry/sustainability/sustainable-product-policy-ecodesign_et, Ecoreport Tool aadressil: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/5308/attachments/1/translations>

⁽⁵⁾ <https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/product-groups/521/home>

IV

(Teave)

TEAVE EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDELT, ORGANITELT JA ASUTUSTELT

EUROOPA KOMISJON

Euro vahetuskurss ⁽¹⁾

3. mai 2022

(2022/C 182/02)

1 euro =

Valuuta			Kurss		
USD	USA dollar	1,0556	CAD	Kanada dollar	1,3570
JPY	Jaapani jeen	137,06	HKD	Hongkongi dollar	8,2838
DKK	Taani kroon	7,4403	NZD	Uus-Meremaa dollar	1,6366
GBP	Inglise nael	0,84130	SGD	Singapuri dollar	1,4605
SEK	Rootsi kroon	10,3978	KRW	Korea vonn	1 335,64
CHF	Šveitsi frank	1,0272	ZAR	Lõuna-Aafrika rand	16,8303
ISK	Islandi kroon	137,60	CNY	Hiina jüaan	6,9759
NOK	Norra kroon	9,9090	HRK	Horvaatia kuna	7,5555
BGN	Bulgaaria leev	1,9558	IDR	Indoneesia ruupia	15 288,47
CZK	Tšehhi kroon	24,662	MYR	Malaisia ringit	4,5956
HUF	Ungari forint	382,15	PHP	Filipiini peeso	55,455
PLN	Poola zlott	4,6925	RUB	Vene rubla	
RON	Rumeenia leu	4,9475	THB	Tai baat	36,387
TRY	Türgi liir	15,6941	BRL	Brasiilia reaal	5,3143
AUD	Austraalia dollar	1,4825	MXN	Mehhiko peeso	21,5025
			INR	India ruupia	80,8420

⁽¹⁾ Allikas: EKP avaldatud viitekurss.

KONTROLLIKODA

Arvamus nr 1/2022

(vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 lõikele 4)

komisjoni ettepaneku kohta võtta vastu määrus, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist

(2022/C 182/03)

Euroopa Kontrollikoda on avaldanud oma arvamuse nr 1/2022 (vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 lõikele 4) komisjoni ettepaneku kohta võtta vastu määrus, mis käsitleb Euroopa tasandi erakondade ja Euroopa tasandi poliitiliste sihtasutuste põhikirja ning rahastamist.

Arvamus on lugemiseks ja allalaadimiseks kättesaadav Euroopa Kontrollikoja veebisaidil

<https://www.eca.europa.eu/et/Pages/DocItem.aspx?did=61068>

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa Andmekaitseinspektori arvamuse kokkuvõte, milles käsitletakse kahte ettepanekut võtta vastu nõukogu otsused, millega lubatakse liikmesriikidel allkirjastada ja ratifitseerida Euroopa Liidu huvides küberkuritegevuse konventsiooni teine lisaprotokoll tõhustatud koostöö ja elektrooniliste tõendite avaldamise kohta

(Arvamuse täistekst (inglise, prantsuse ja saksa keeles) on Euroopa Andmekaitseinspektori veebilehel www.edps.europa.eu)

(2022/C 182/04)

25. novembril 2021. aastal võttis komisjon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 16, artikli 82 lõike 1 ning artikli 218 lõigete 5 ja 6 alusel vastu kaks ettepanekut võtta vastu nõukogu otsused, millest ühega lubatakse liikmesriikidel allkirjastada ja teisega ratifitseerida Euroopa Liidu huvides Budapesti küberkuritegevuse konventsiooni teise lisaprotokoll. Ettepanekute lisas on sätestatud nõukogu juhised protokollil allkirjastamise ja ratifitseerimise ajal esitatavate reservatsioonide, deklaratsioonide ja teatiste kohta.

Kuriteo uurimine ja selle eest vastutusele võtmine on õiguspärane eesmärk ning rahvusvaheline koostöö, sealhulgas teabevahetus, on muutunud olulisemaks kui kunagi varem. Nagu Euroopa Andmekaitseinspektor on korduvalt märkinud, vajab EL isikuandmete õiguskaitsealastel eesmärkidel kolmandate riikidega jagamiseks jätkusuutlikke meetmeid, mis oleksid täielikult kooskõlas ELi aluslepingute ja põhiõiguste hartaga. Isegi riigisiseste juhtumite uurimisel puutuvad õiguskaitseasutused üha enam kokku piiriüleste olukordadega, kuna teavet säilitatakse elektrooniliselt kolmandas riigis. Taotluste kasvav hulk ja digitaalse teabe volatiilsus on pannud surve alla olemasolevade koostöömodelid, näiteks vastastikuse õigusabi lepingud. Euroopa Andmekaitseinspektor mõistab, et andmete hankimisel uurimisteks on ametiasutustele oluline tegur aeg, ning toetab jõupingutusi töötada välja uued koostöömodelid, sealhulgas kolmandate riikidega tehtava koostöö jaoks.

Protokollil eesmärk on tõhustada traditsioonilisi koostöökanaleid ning see sisaldab sätteid õiguskaitseasutuste ja teenuseosutajate vahelise otsese koostöö tugevdamiseks piiriüleses kontekstis. Eelkõige edendaks protokoll koostööd küberkuritegevuse valdkonnas ja kuritegusid käsitlevate elektrooniliste tõendite kogumist konkreetsete kriminaaluurimiste või -menetluste eesmärgil.

Tunnistades küll, et mitmepoolses rahvusvahelises lepingus ei ole võimalik kasutada üksnes Euroopa Liidu õiguse terminoloogiat ja määratlusi, rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor, et üksikisikute jaoks tuleb tagada asjakohased kaitsemeetmed, et need vastaksid täielikult Euroopa Liidu õigusaktidele.

Andmekaitsepõhimõtted, sealhulgas teabe õiglus, täpsus ja asjakohasus, sõltumatu järelevalve ja üksikisikute individuaalsed õigused, on avalik-õiguslikele asutustele sama olulised kui eraettevõtjatele. Need aluspõhimõtted on seda olulisemad, kui arvestada kriminaaluurimiseks vajalike andmete tundlikkust.

Käesoleva arvamuse eesmärk on pakkuda ELi institutsioonidele objektiivset analüüsi ja konstruktiivseid nõuandeid ajal, mil nõukogu vaatab läbi komisjoni ettepanekud protokollil allkirjastamiseks ja ratifitseerimiseks, ning enne, kui Euroopa Parlamendi kutsutakse üles andma oma nõusolekut protokollil sõlmimiseks.

Euroopa Andmekaitseinspektor tunneb heameelt asjaolu üle, et protokollil lõppteksti ei ole lisatud ühtegi sätet õiguskaitseasutuste otsese juurdepääsu kohta andmetele. Ta tunneb heameelt ka selle üle, et protokoll hõlmab spetsiaalset artiklit isikuandmete kaitse kohta. Lisaks märgib Euroopa Andmekaitseinspektor heakskiitvalt, et protokoll sisaldab mitmeid kaitsemeetmeid.

Euroopa Andmekaitseinspektor mõistab, et on kinnitatud, et ELi-USA andmekaitsealast raamlepingut kohaldatakse andmeedastuste suhtes EList Ameerika Ühendriikidesse ametiasutustevahelist koostööd käsitlevas protokollis kehtestatud sätete raames. Andmekaitseinspektor peab sellist tulemust kahetsusväärseks.

Kui võetakse vastu nõukogu otsus, millega lubatakse liikmesriikidel protokolli liidu huvides vastavalt allkirjastada ja ratifitseerida, kiidab Euroopa Andmekaitseinspektor heaks komisjoni ettepanekud liikmesriikidele esitada liidu huvides protokolli artikli 7 lõike 2 punkti b ning lõike 5 punktide a ja e kohased deklaratsioonid, teatised ja teadaanded. Kõnealuste ettepanekutega tagatakse, et liidu teenuseosutajatelt võidakse nõuda isikuandmete edastamist üksnes taotluse esitanud protokolli osalises kolmandas riigis prokuröri või muu õigusasutuse poolt või järelevalve all antud korralduste alusel või taotluse saanud liikmesriigi pädeva asutuse sõltumatu järelevalve ja kontrolli all.

Euroopa Andmekaitseinspektor märgib positiivse küljena ka ettepanekut, mille kohaselt peaksid liikmesriigid esitama protokolli artikli 8 lõike 4 kohase deklaratsiooni (pädevate asutuste vahelise koostöö kohta abonendi- ja andmeliiklusandmete esitamise korralduste täitmisel), tagamaks, et käesoleva sätte alusel antud korralduste täitmiseks on vaja toetavat lisateavet.

Lisaks on Euroopa Andmekaitseinspektoril järgmised soovitusel seoses tulevaste nõukogu otsustega, kui liikmesriigid peaksid protokolli liidu huvides allkirjastama ja ratifitseerima:

- teatavaid andmeid, mis kuuluvad küberkuritegevuse vastase konventsiooni tähenduses abonendiandmete kategooriasse, võib käsitada liidu õiguse kohaselt andmeliiklusandmetena, mis toob kaasa andmesubjekti põhiõiguste tõsise rikkumise, mistõttu võib neile juurdepääsu õigustada ainult raskete kuritegude vastase võitlusega. Seetõttu soovib Euroopa Andmekaitseinspektor vastupidiselt komisjoni ettepanekule jätta liikmesriikidel endale õigus vastavalt artikli 7 lõike 9 punktile b mitte kohaldada protokolli artiklit 7, milles käsitletakse teatavat liiki kontaktnumbrite puhul abonendiandmete avaldamist teenuseosutajate poolt otse muu riigi pädevatele asutustele;
- liikmesriigid peaksid vastavalt protokolli artikli 7 lõike 5 punktile e määrama kohtu- või muu sõltumatu asutuse;
- tuleks selgitada ELi-USA andmekaitsealase raamlepingu raames liikmesriikide kavandatavat teavitamist Ameerika Ühendriikide ametiasutustele allkirjastamise ajal või ratifitseerimis-, vastuvõtmis- või kinnitamiskirja hoiule andmisel;
- kavandatavat kaalutlust tuleks muuta seoses muude protokolli artikli 14 lõike 1 punkti c alusel sõlmitud lepingute või kokkulepetega, mis võivad asendada protokolli andmekaitseõude (artikkel 14).

1. SISSEJUHATUS JA TAUST

1. Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse konventsiooni komitee kiitis 2017. aasta juunis heaks küberkuritegevuse konventsiooni teise lisaprotokolli koostamise tingimused ajavahemikuks 2017. aasta september kuni 2019. aasta detsember ⁽¹⁾.
2. 5. veebruaril 2019 võttis komisjon vastu soovitusel ⁽²⁾ võtta vastu nõukogu otsus, millega lubatakse komisjonil Euroopa Liidu nimel osaleda läbirääkimistes, milles käsitletakse teist lisaprotokolli tõhustatud koostöö ja elektrooniliste tõendite avaldamise kohta (edaspidi „protokoll“) ⁽³⁾, mis on lisatud Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse vastasele konventsioonile (edaspidi „küberkuritegevuse konventsioon“) (CETS nr 185) ⁽⁴⁾.
3. Euroopa Andmekaitseinspektor (edaspidi „andmekaitseinspektor“) võttis 2. aprillil 2019. aastal vastu soovitusel kohta arvamuse ⁽⁵⁾. Liidu Nõukogu andis 6. juuni 2019. aasta otsusega komisjonile volituse osaleda Euroopa Liidu nimel teise lisaprotokolli üle peetavates läbirääkimistes ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ <https://rm.coe.int/t-cy-terms-of-reference-protocol/1680a03690>

⁽²⁾ Soovitus: nõukogu otsus, millega antakse luba osaleda läbirääkimistel Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse konventsiooni (CETS nr 185) teise lisaprotokolli üle, COM(2019) 71 final.

⁽³⁾ <https://rm.coe.int/1680a49dab> (ministrite komitee poolt heaks kiidetud esialgne versioon).

⁽⁴⁾ <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680081561>

⁽⁵⁾ Euroopa Andmekaitseinspektori 2. aprilli 2019. aasta arvamus nr 3/2019, mis käsitleb osalemist läbirääkimistel Budapesti küberkuritegevuse konventsiooni teise lisaprotokolli üle.

⁽⁶⁾ Nõukogu 6. juuni 2019. aasta otsus, millega lubatakse Euroopa Komisjonil osaleda Euroopa Liidu nimel Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse konventsiooni (CETS nr 185) teise lisaprotokolli üle peetavates läbirääkimistes.

4. Küberkuritegevuse konventsiooni komitee pikendas volitusi kaks korda – 2020. aasta detsembrini ja seejärel 2021. aasta maini. Protokolli koostas küberkuritegevuse konventsiooni komitee ajavahemikus 2017. aasta septembrist kuni 2021. aasta maini. Sel perioodil peeti üle 90 kõnealuse protokolli koostamise täiskogu istungi, redaktsioonirühma ja alarühmade koosoleku ning kuus sidusrühmadega konsulteerimise vooru.
5. Euroopa Andmekaitsekoostöö nõukogu osales 13. novembril 2019. aastal, 2. veebruaril 2021. aastal ja 4. mail 2021. aastal protokolli eelnõu üle peetud avalikel konsultatsioonidel ⁽⁷⁾.
6. Euroopa Parlament tunnistas oma 2021. aasta resolutsioonis Eli küberturvalisuse strateegia kohta digikümneni jaoks ⁽⁸⁾ vajadust protokolliga seotud töö lõpule viia.
7. 17. novembril 2021. aastal võttis Euroopa Nõukogu ministrite komitee protokolli vastu. See peaks allkirjastamiseks avatama 2022. aasta mais. Protokolli muudatusettepanekuid võib seega teha üksnes protokolli osaline ja need võtab vastu ministrite komitee. Protokolli muudatuste jõustumiseks on vaja kõigi osaliste nõusolekut ⁽⁹⁾.
8. Euroopa Liit ei saa saada protokolli osaliseks, kuna nii protokoll kui ka küberkuritegevuse konventsioon on avatud ainult riikidele ⁽¹⁰⁾.
9. 25. novembril 2021 võttis komisjon ELi toimimise lepingu artikli 16, artikli 82 lõike 1 ning artikli 218 lõigete 5 ja 6 alusel vastu need kaks ettepanekut võtta vastu nõukogu otsused ⁽¹¹⁾.
10. Nende ettepanekute ⁽¹²⁾ kohaselt kuulub protokoll ELi toimimise lepingu artikli 3 lõike 2 tähenduses valdkonda, mis on suures osas hõlmatud ühiseeskirjadega. Komisjon püüab nende ettepanekutega saada nõukogult kaks otsust, millega volitatakse liikmesriike protokollile Euroopa Liidu huvides alla kirjutama ja seda ratifitseerima. Mõlemale ettepanekule on lisatud lisa (edaspidi „lisa“), milles antakse liikmesriikidele juhiseid, mis käsitlevad protokolli allkirjastamisel ja ratifitseerimisel Euroopa Liidu huvides esitatavaid reservatsioone, deklaratsioone, teatisi või teadaandeid ning muid kaalutlusi. Ratifitseerimist käsitlevale ettepanekule on lisatud ka lisa oleva protokolli tekst.

⁽⁷⁾ Euroopa Andmekaitsekoostöö nõukogu panus konsulteerimisse Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse konventsiooni (Budapesti konventsiooni) teise lisaprotokolli eelnõu üle, 13. november 2019; avaldus 02/201 Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse konventsiooni (Budapesti konventsiooni) teise lisaprotokolli uute sätete eelnõu kohta, nagu see võeti vastu 2. veebruaril 2021; Euroopa Andmekaitsekoostöö nõukogu panus Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse konventsiooni (Budapesti konventsiooni) teise lisaprotokolli eelnõu üle konsulteerimise kuuendasse vooru, 4. mai 2021.

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi 10. juuni 2021. aasta resolutsioon ELi küberturvalisuse strateegia kohta digikümneni jaoks.

⁽⁹⁾ Protokolli artikkel 21.

⁽¹⁰⁾ Ettepanekud võtta vastu nõukogu otsused, millega lubatakse liikmesriikidel allkirjastada ja ratifitseerida Euroopa Liidu huvides küberkuritegevuse konventsiooni teine lisaprotokoll tõhustatud koostöö ja elektrooniliste tõendite avaldamise kohta, põhjendus 10.

⁽¹¹⁾ Ettepanek: nõukogu otsus, millega lubatakse liikmesriikidel allkirjastada Euroopa Liidu huvides küberkuritegevuse konventsiooni teine lisaprotokoll tõhustatud koostöö ja elektrooniliste tõendite avaldamise kohta (COM(2021) 718 final).

Ettepanek: nõukogu otsus, millega lubatakse liikmesriikidel ratifitseerida Euroopa Liidu huvides küberkuritegevuse konventsiooni teine lisaprotokoll tõhustatud koostöö ja elektrooniliste tõendite avaldamise kohta (COM(2021) 719 final).

Vastavalt allkirjutamist käsitleva ettepaneku põhjendustele 14 ja 15 ning ratifitseerimist käsitleva ettepaneku põhjendustele 13 ja 14 on lirimaal võimalus osaleda otsuse vastuvõtmisel ja kohaldamisel ning Taani ei osale käesoleva otsuse vastuvõtmisel ega ole sellega seotud ning seda ei kohaldata tema suhtes.

⁽¹²⁾ Ettepanekute põhjendus 3.

11. Kui nõukogu otsustab liidu huvides lubada liikmesriikidel lepingu sõlmimiseks see allkirjastada, peaks nõukogu pärast Euroopa Parlamendi nõusoleku saamist võtma vastu otsuse, millega lubatakse liikmesriikidel liidu huvides leping ka ratifitseerida. Protokoll jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele päevast, mil viis küberkuritegevuse konventsiooni osalist on väljendanud oma nõusolekut olla protokolliga seotud vastavalt protokollis artikli 16 lõigete 1 ja 2 sätetele ⁽¹³⁾.
12. Euroopa Komisjon on pärast ettepanekute vastuvõtmist konsulteerinud nende mõlema osas määruse (EL) 2018/1725 ⁽¹⁴⁾ artikli 42 lõike 1 alusel Euroopa Andmekaitseinspektoriga. Käesolevale arvamusele on viidatud vastavalt protokollis ratifitseerimist ja allkirjastamist käsitlevate ettepanekute põhjendustes 12 ja 13. Andmekaitseinspektor soovib tähelepanu juhtida sellele, et see arvamus ei piira muid võimalikke märkusi, mida ta võib esitada hilisema uue teabe alusel.

7. JÄRELDUSED

129. Võttes arvesse küberkuritegevuse levikut ja elektrooniliste tõendite kasvavat tähtsust kriminaaluurimistes ning arvestades selliste tõendite kogumise keerukust, kui need ei kuulu liikmesriikide jurisdiktsiooni alla, mõistab Euroopa Andmekaitseinspektor õiguskaitseasutuste vajadust kiiresti ja tõhusalt elektroonilisi tõendeid hankida, tagamaks, et nad suudavad tõhusalt kuritegevusega võidelda.
130. Euroopa Andmekaitseinspektor pooldab seetõttu selles kontekstis olemasolevatele probleemidele sobivate kaitsemeetmete abil rahvusvahelise vastuse leidmist.
131. Protokollis eesmärk on nii tõhustada traditsioonilisi koostöökanaleid kui ka tagada õiguskaitseasutuste ja teenuseosutajate vaheline otsene piiriülene koostöö. See ei sisalda sätteid õiguskaitseasutuste vahetu juurdepääsu kohta andmetele ning Euroopa Andmekaitseinspektor kiidab selle heaks.
132. Tunnistades küll, et mitmepoolses rahvusvahelises lepingus ei ole võimalik kasutada üksnes Euroopa Liidu õiguse terminoloogiat ja määratlusi, rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor, et üksikisikute jaoks tuleb tagada asjakohased andmekaitsemeetmed, et need vastaksid täielikult Euroopa Liidu õigusaktidele.
133. Euroopa Andmekaitseinspektor on rahul asjaoluga, et protokoll hõlmab spetsiaalset artiklit isikuandmete kaitse kohta. Ta märgib ka heakskiitvalt mitmeid protokollis lisatud kaitsemeetmeid.
134. Euroopa Andmekaitseinspektor mõistab, et on kinnitatud, et andmekaitsealast raamlepingut kohaldatakse andmeedastuste suhtes ELis Ameerika Ühendriikidesse ametiasutustevahelist koostööd käsitlevas protokollis kehtestatud sätete raames. Andmekaitseinspektor peab sellist tulemust kahetsusväärseks.
135. Kui võetakse vastu nõukogu otsus, millega lubatakse liikmesriikidel protokollis liidu huvides vastavalt allkirjastada ja ratifitseerida, kiidab Euroopa Andmekaitseinspektor heaks komisjoni ettepanekud liikmesriikidele esitada liidu huvides protokollis artikli 7 lõike 2 punkti b ning lõike 5 punktide a ja e kohased deklaratsioonid, teatised ja teadaanded. Kõnealuste ettepanekutega tagatakse, et liidu teenuseosutajatelt võidakse nõuda isikuandmete edastamist üksnes taotluse esitanud protokollis osalises kolmandas riigis prokuröri või muu õigusasutuse poolt või järelevalve all antud korralduste alusel või taotluse saanud liikmesriigi pädeva asutuse sõltumatu järelevalve ja kontrolli all.

⁽¹³⁾ Artikli 16 lõige 1: „[...] [konventsiooni osalised] võivad väljendada oma nõusolekut olla sellega seotud kas:

- a. allkirjastamise teel, seadmata tingimuseks ratifitseerimist, heakskiitmist või kinnitamist, või
- b. kirjutades alla ratifitseerimisele, vastuvõtmisele või kinnitamisele minevale dokumendile, millele järgneb ratifitseerimine, vastuvõtmine või kinnitamine“.

2. Ratifitseerimis-, vastuvõtmis- või heakskiitmiskirjad antakse hoiule Euroopa Nõukogu peasekretärile.

⁽¹⁴⁾ ELT L 295, 21.11.2018, lk 39.

136. Ta märgib positiivse küljena ka ettepanekut, mille kohaselt peaksid liikmesriigid esitama protokolli artikli 8 lõike 4 kohase deklaratsiooni (pädevate asutuste vahelise koostöö kohta abonendi- ja andmeliiklusandmete esitamise korralduste täitmisel), tagamaks, et käesoleva sätte alusel antud korralduste täitmiseks on vaja toetavat lisateavet.
137. Euroopa Andmekaitseinspektoril on järgmised soovitusel seoses tulevaste nõukogu otsustega, kui liikmesriigid peaksid protokolli liidu huvides allkirjastama ja ratifitseerima:
- teatavaid andmeid, mis kuuluvad küberkuritegevuse vastase konventsiooni tähenduses abonendiandmete kategooriasse, võib käsitada liidu õiguse kohaselt andmeliiklusandmetena, mis toob kaasa andmesubjekti põhiõiguste tõsise rikkumise, mistõttu võib neile juurdepääsu õigustada ainult raskete kuritegude vastase võitlusega. Seetõttu soovitab Euroopa Andmekaitseinspektor vastupidiselt komisjoni ettepanekule jätta liikmesriikidel endale õigus vastavalt artikli 7 lõike 9 punktile b mitte kohaldada protokolli artiklit 7, milles käsitletakse teatavat liiki kontaktnumbrite puhul abonendiandmete avaldamist teenuseosutajate poolt otse muu riigi pädevatele asutustele;
  - liikmesriigid peaksid vastavalt protokolli artikli 7 lõike 5 punktile e määrama kohtu- või muu sõltumatu asutuse;
  - tuleks selgitada ELi-USA andmekaitsealase raamlepingu raames liikmesriikide kavandatavat teavitamist Ameerika Ühendriikide ametiasutustele allkirjastamise ajal või ratifitseerimis-, vastuvõtmis- või kinnitamiskirja hoiule andmisel;
  - kavandatavat kaalutlust tuleks muuta seoses muude protokolli artikli 14 lõike 1 punkti c alusel sõlmitud lepingute või kokkulepetega, mis võivad asendada protokolli andmekaitseõude (artikkel 14).
138. Lõpuks rõhutab Euroopa Andmekaitseinspektor, et liikmesriigi prokurör ja seega ka Euroopa Prokuratuur peaksid saama esitada korralduse või edastada andmeid teise poole korraldusel artikli 8 alusel üksnes juhul, kui on kindlaks tehtud, et sellise korralduse vaatab läbi kohtuasutus või sõltumatu asutus Euroopa Liidu Kohtu praktika tähenduses.
139. Euroopa Andmekaitseinspektor on valmis komisjoni, nõukogu ja Euroopa Parlamenti selle protsessi käigus ka täiendavalt nõustama. Käesolev arvamus ei piira muid võimalikke kommentaare, mida Euroopa Andmekaitseinspektor võib esitada hilisema uue teabe alusel.

Brüssel, 20. jaanuar 2022

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI

V

(Teated)

MUUD AKTID

EUROOPA KOMISJON

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 (põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta) artikli 50 lõike 2 punkti a kohase nimetuse registreerimise taotluse avaldamine

(2022/C 182/05)

Käesoleva dokumendi avaldamine annab õiguse esitada vastuväiteid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1151/2012 ⁽¹⁾ artikli 51 kohaselt kolme kuu jooksul alates käesoleva dokumendi avaldamise kuupäevast.

KOONDDOKUMENT

„Alubia de Anguiano“**ELi nr: PDO-ES-02642 – 14.10.2020****KPN (X) KGT ( )****1. Nimetus**

„Alubia de Anguiano“

2. Liikmesriik või kolmas riik

Hispaania

3. Põllumajandustooto või toidu kirjeldus**3.1. Toote liik**

Klass 1.6. Puuviljad, köögiviljad ja teraviljad töötlemata ja töödeldud kujul

3.2. Punktis 1 esitatud nimetusele vastava toote kirjeldus

Kaitstud päritolunimetusega „Alubia de Anguiano“ hõlmatud toode on liblikõieliste sugukonda, liiki *Phaseolus vulgaris* L, sorti „El Encinar“ kuuluva lattoa kuivad lüditud seemned, mida toodetakse ja pakendatakse Anguiano kommunis.

Sort „El Encinar“ on aretatud mitmest kohalikust ökotüübist, mida põllupidajad on sajandite jooksul välja valinud, püüdes parandada selle viljakust ja kvaliteediomadusi. Lattuba on kasvult indeterminantne (piiramatu kasvuga), pikkade sõlmevahedega, mistõttu see tuleb hea arengu tagamiseks kinnitada lattidele. Taime kasvutsükkel kestab 120–180 päeva.

⁽¹⁾ ELT L 343, 14.12.2012, lk 1.

„Alubia de Anguiano“ on järgmiste omadustega kaunvili: keskmise suurusega, ovaalse kujuga, lillat värvi või veinipunane, vähese heleduse ja küllastatusega, õhukese kestaga, vähese oblikhappesisaldusega (ligikaudu 625 mg/kg) ning suure veeimavusega (vähemalt 95 %), kui neid enne keetmist leotatakse. Selle tulemusel oad pehmenevad ning keetmisaeg lüheneb, tänu millele on tegemist väga kvaliteetse kulinaarse tootega.

Suurus	keskmine
Laius	5,80 ± 0,5 mm
Pikkus	10,95 ± 1 mm
Paksus	5,10 ± 0,5 mm
100 seemne kaal (g)	38,36 ± 1,19
Tihedus, g/cm ³	1,37 ± 0,03
Kõvadus (survekatse) (N/mm ²)	0,58 ± 0,10
Veeimavuse protsent	≥ 98 ± 3,29
Kõvadus pärast leotamist (survekatse) (N/mm ²)	0,07 ± 0,02
Kõvadus (torkekatse) (N/mm ²)	6,41 ± 1,25
Kõvadus pärast leotamist (torkekatse) (N/mm ²)	0,3 ± 0,03
Kuju	ovaalne
Erksus	läikiv
Värvus	lillakas/veinipunane
Tähnid	puuduvad
Muster	muster puudub

Pakendatuna peavad oad olema terviklikud, terved ja plekkideta, välja arvatud väga kerged täpid pinnal, mis ei tohi kahjustada üldist välimust või kvaliteeti või pakendi esitusviisi. Seemnete niiskussisaldus ei tohi ületada 17 %. Seeme peab olema suurem kui sorteerimissõela 5 millimeetrine ava.

Ubade „Alubia de Anguiano“ kulinaarsetel omadustel, mis on seotud selle reageerimisega keetmisele, on otsene mõju selle iseloomulikule maitsele keedetuna. Oad ei moodusta klompe, vaid jäävad terviklikuks ja rikkumatuks ning on maheda võise tekstuuriga. Kest on märkamatu ja konsistents tundub suus väga meeldiv.

Tänu nendele omadustele on oad turul väga nõutud ning neid saab loomingulisel toiduvalmistamisel väga kergesti ja mitmekesiselt kasutada. Oad „Alubia de Anguiano“ valmivad väga lihtsalt ja kiiresti ning ei purune ka ülekeetmisel.

3.3. Sööt ja tooraine

—

3.4. Tootmise erietapid, mis peavad toimuma määratletud geograafilises piirkonnas

Kõik kaitstud päritolunimetusega ubade „Alubia de Anguiano“ tootmise, lüdimise, kuivatamise, säilitamise ja ettevalmistamisega seotud protsessid peavad toimuma määratletud geograafilises piirkonnas.

3.5. Sellise toote viilutamise, riivimise, pakendamise jm erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab

Kuigi pakendamine ja märgistamine toimub pärast tootmist kohapeal, teevad seda ettevõtjad, kes on päritolunimetusega seoses registreeritud, ja seda peetakse kvaliteedi tagamisel ning asjakohase jälgitavuse ja järelevalve kindlustamisel otsustavaks. Põhjuseks on asjaolu, et oad on selline toode, mida saab kergesti segada muud päritolu ubadega, põõsasubadega või muude sortide või ubadega, mida ei ole nõuetekohaselt säilitatud. Sellega kaitstakse ka toote mainet.

Pakendamine võib toimuda käsitsi või automaatsete või poolautomaatsete kaalumisseadmete abil. Kasutatakse pakendeid netokaaluga 0,5, 1, 2 ja 3 kg. Toitlustussektorile müümisel võidakse kasutada ka 5, 10 ja 20 kg kotte.

Tingimusel, et viidatakse kaitstud päritolunimetusele ja kehtestatud on asjakohane järelevalvesüsteem toote jälgitavuse tagamiseks kuni lõpptarbijani, on ette nähtud ümberpakendamise võimalus ning üksikud tootjad saavad lähendada hulgisaadetisi, millele märgistused lisatakse hiljem. Vajaduse korral tuleb nendest toimumisviisidest teavitada juhtasutust või muud pädevat asutust.

3.6. Sellise toote märgistamise erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab

Iga pakendi märgistus peab olema nummerdatud ning sisaldama järgmist: kaitstud päritolunimetusega ubade „Alubia de Anguiano“ nimetus, selle logo ja (eraldi visuaalsel väljal) ubade saagikogumise aasta.

Kõik kirjelduses esitatud nõuetele vastavad tootjad ja töötlejad saavad juurdepääsu spetsiaalsele logole, millega toode tähistatakse.

4. Geograafilise piirkonna täpne määratlus

Määratletud geograafiline piirkond hõlmab Anguiano kommuuni (pindala kokku 90,89 km²), mis asub Rioja Alta piirkonna Sierra ringkonnas.

5. Seos geograafilise piirkonnaga

Tänu määratletud geograafilise piirkonna konkreetsetele kliima- ja mullatingimustele ning kohalike tootjate ja töötlejate asjatundlikkusele on tagatud, et toote omaduste ja kvaliteedi ning geograafilise piirkonna vahel on olemas põhjuslik seos.

Toote kvaliteet või omadused

Oad „Alubia de Anguiano“ on saadud eranditult sordist „El Encinar“ ning erinevad muudest sortidest saadud ubadest punktis 3.2 kindlaks määratud füüsikaliste eriomaduste poolest. Need on aga ka naaberpiirkondades kasvatatavatest ubadest märgatavalt erinevad. Selles geograafilises piirkonnas kasvanud oad on erilised oma märkimisväärse kaalu, tiheduse ja reoloogiliste omaduste (vastupidavus deformeerumisele või pragunemisele) poolest ning oma suure veeimavusvõime poolest, kui neid enne keetmist leotada.

Tänu ubade suurele veeimavusvõimele on võimalik vähendada nende kõvadust, mõõdetuna torkekatsega, väärtuselt 6,4 N/mm² väärtuseni 0,30 N/mm², mis kiirendab ka tärklise geelistumise ja valkude denatureerimisprotsesse ning lühendab keetmisaega. Oad „Alubia de Anguiano“ ei purune ka ülekeetmisel. Sellel omadusel on maitsele otsene mõju ning kombineerituna muude omadustega annab see tootele tema hea kulinaarse kvaliteedi.

Looduslikud tegurid

Pinnamood

Anguiano kommuun asub Najerilla jõe kesk-/ülemjooksul. Kaitstud piirkonna kõrgus on 600 m Najerilla jõe madalaimas osas ja kuni 750 meetrit kõrgematel aladel, kus on selle põllumajanduskultuuri kasvatamise selged piirid. Pinnamood koosneb reast tippudest ja massiividest ning tänu sellele esinevad sageli suured kõrguserinevused, mis takistavad mulla erosiooni (evolutsiooni).

Tänu järskudele nõlvadele ja lubjarikaste kaljude struktuurile on kujunenud rusukalded, kuhu peaaegu ei ole tekkinud mulda. Nendele piirkondadele viitamisel nimetatakse väheviljakat mulda ning ube „Alubia de Anguiano“ kasvatatakse siin muudel meetoditel kui kõrvalpiirkondades, millel ei ole samu omadusi.

Mullatingimused

Need tüüpilised mäestikumullad (väheviljakad ja nõrgalt arenenud) pärinevad tertsiaarajast ning koosnevad peamiselt purdkivimist ning kilt- ja liivakivist. Rusukallete kõvadus kajastub ka põllukultuuris, mis annab väiksemat saaki väiksemate seemnetena, mille kvaliteet on aga parem.

Muldadel on väga hea läbilaskevõime. See on ubade „Alubia de Anguiano“ õigeks arenguks määrava tähtsusega; need vajavad piirava tegurina niiskust. Aga liigne vesi on samuti väga kahjulik, sest see võib soodustada paljude haiguste levikut.

Selle piirkonna happelistest lubjavabadest muldadest tulenevalt on ubadel „Alubia de Anguiano“ õhem kest ja epidermise all olevad rakud sisaldavad vähem oblikhapet (ligikaudu 625 mg/kg). See parandab nende veeimavusvõimet leotamisetapis ja vähendab keetmisega.

Kliima

Keskmine aastane temperatuur kaitstud päritolunimetusega hõlmatud piirkonnas on 9,7 °C. Keskmine kõrgeim temperatuur on 13,8 °C ning kuumimad kuud on juuli, august ja juuni (selles järjekorras). Keskmine madalaim temperatuur on 6 °C ning külmimad kuud on veebruar ja jaanuar. Temperatuur ületab 25 °C 37 päeval ja langeb alla 0 °C 58 päeval (aastas). Samuti on märkimisväärsed temperatuurierinevused väga külmade ööde ja soojemate päevade vahel. See põhjustab väiksemat saaki, aga annab ka parema kvaliteediga ube.

Mägipiirkonna spetsiifilised kliimatingimused on ubade „Alubia de Anguiano“ õigeks arenguks ideaalsed. Oad külvatakse kevadel ja saak kogutakse suvel-sügisel. Madalaim kasvutemperatuur on ligikaudu 8 °C. Madalaim idanemistemperatuur on 12 °C. Taim on väga külmatundlik ning võib hukkuda, kui temperatuur langeb alla 3 °C.

Samuti vajavad oad „Alubia de Anguiano“ õigeks arenguks niiskust. Sobiva vihmajuga päevi, st päevi, millal sajab rohkem kui 1 liiter ruutmeetri kohta, on 80. Sademete koguhulk on 39,06 l/m². Vihmaseimad kuud on märts, juuni ja oktoober ning väheseima vihmaga kuud on detsember, jaanuar ja mai. Koguaurumise algväärtus on 913,9 mm. Suhteline õhuniiskus on 68,33 % ja keskmine üldine kiirgustihedus 185,44 W/m². Keskmine mullatemperatuur on 15,03 °C.

Lisaks vihmajule on sellele põllumajanduskultuurile kasulik ka suhteliselt suur niiskus kevadel ja isegi suvel. Orupiirkondades tekib niiskus tänu päevaste ja öiste temperatuuride erinevusele ning jõgede lähedusele.

Inimtegur

Sellele geograafilisele piirkonnale on iseloomulikud ka erilised ühiskondlikud ja kultuurilised tavad. Näiteks viis, kuidas põllumajandustootjad juba väga ammustest aegadest on sorte valinud, optimaalsed kasvatamistavad, et tuua esile parimad omadused, roniubade puhul vajalik toestamine, teadmine, millal täpselt oasaaki koristada, ning nende kuivatamise looduslik protsess – kõiki neid teadmisi on omandatud ja edasi antud läbi aastate. See on ka oluline tegur kvaliteetsete ubade tootmisel ja kõigi neile iseloomulike omaduste säilitamisel võimalikult pikaks ajaks.

Et ube saaks liigitada „Alubia de Anguiano“ ubadeks, peavad seemned pärinema üksnes kohalikust toetatavast lattoa sordist „El Encinar“ ja olema täiuslikus seisundis. Siin on väga oluline kohalike tootjate asjatundlikkus, sest nemad on seemneid aastate jooksul valinud, et parandada nende kvaliteeti ja määratletud geograafilise piirkonnaga kohanemise võimet, tagades seega, et need eristuvad muudes (ka naabruses asuvates) piirkondades kasvatatavast samast sordist.

Tootjad on kogu oma elu otsinud ja valinud parimaid taimi ning sel viisil kogunenud teadmised on määrava tähtsusega ka otsustamisel, millal on parim aeg oasaaki koristada, olenevalt taimede küpsusest ja kaunade värvist.

Tootjate tehniline oskusteave on oluline õigete meetodite kasutamiseks, et taim saaks pärast väljajuurimist ja laotamist looduslikult kuivada. Kui seda tehakse põllul, tuleb olla eriti hoolikas seemnete eraldamisel, mida tehakse samuti õigel ajal, olenevalt oa niiskussisaldusest. Samuti on see ülioluline parimate ubade valimiseks kogu protsessi vältel, sest turule saab tuua ainult kvaliteetseid ube. See hõlmab nii nende tervises seisundit (pragunenud või plekilised oad eemaldatakse) kui ka asjaolu, et ühe ja sama partii oad peaksid olema ühtlaselt kuivanud ning ühesuguse niiskussisaldusega.

Arvestades, et ubade „Alubia de Anguiano“ puhul on tegemist ronitaimedega ja nende varred võivad kasvada igas suunas, tuleb maapinda paigutada latid, et tagada taime õige areng. Latid tuleb korralikult paigaldada ja kinnitada. Vaja on märkimisväärset osavust, sest tuulekahjustused võivad põhjustada suuri kahjusid, kui taimed on maha peksnud, murdunud või sõlmes. Siis tuleks ka paigaldada uued latid, millega kaasnevad täiendavad tööjõukulud.

Viimastel aastatel on punasele ronioale või lattoale (millena on tuntud ka „Alubia de Anguiano“) eraldatav pindala märkimisväärselt vähenenud. See on põhjustanud ka saagikuse vähenemist, mitte üksnes muude kasumlikumate põllumajanduskultuuride konkurentsi tõttu, vaid põhjusel, et roniubade sordid on asendatud madalakasvuliste sortidega, mille tootmiskulud on väiksemad ja mis võimaldavad kõigi kasvatamistavade täielikku mehhaniseerimist.

On tõsine oht, et lattoa seemnete liik muutub liigselt homogeenseks ja et kasutusele tuleb võtta mujalt pärit seemned, millel ei ole samu organoleptilisi omadusi kui traditsioonilistel sortidel. Veel üks ilmnenud probleem on ebaõiglane konkurents, mis puhul põõsasoja sorte müüakse lattoa sortide pähe; kuigi nende välimus on sarnane, on need halvema kvaliteediga. Oluline on teha koostööd taimede geneetiliste ressursside säilitamise ning ubade „Alubia de Anguiano“ bioloogilise mitmekesisuse tagamise nimel, täiendades selles kaitstud geograafilises piirkonnas traditsiooniliselt aretatud ja kasvatatud sordi „El Encinar“ varusid.

Samuti on teada, et kohalike sortide kaitsmine on maapiirkondadele väga kasulik, eriti kaugemates ebasoodsa olukorraga piirkondades nagu ka see geograafiline piirkond, kus kasvatatakse ube „Alubia de Anguiano“. On olemas vaieldamatud geneetilised, ühiskondlikud, kultuurilised, keskkondlikud ja majanduslikud põhjused toetada kohalike taimesortide täiendamist, säilitamist ja aretamist. Eriti kehtib see mägistes piirkondades asuvate territooriumide nagu Anguiano kohta. Selle kommuuni taimekasvatajad on teadlikud, et selliste toodete erilise rõhutamine on tegelikult nende ainus võimalus, kui nad peavad konkureerima teiste rohkem spetsialiseerunud tootmispiirkondadega.

Viide tootespetsifikaadi avaldamisele

Tootespetsifikaatide jaoks ette nähtud rubriigis:

<https://www.larioja.org/agricultura/es/calidad-agroalimentaria>

Sellise muudetud koonddokumendi avaldamine, mida on muudetud pärast väikese muudatuse heakskiitmist kooskõlas määruse (EL) nr 1151/2012 artikli 53 lõike 2 teise lõiguga

(2022/C 182/06)

Euroopa Komisjon on kõnealuse väikese muudatuse heaks kiitnud kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 664/2014 ⁽¹⁾ artikli 6 lõike 2 kolmanda lõiguga.

Väikese muudatuse heakskiitmise taotlusega saab tutvuda Euroopa Komisjoni andmebaasis eAmbrosia.

KOONDDOKUMENT

„LILIPUTAS“

ELi nr: PGI-LT-00868-AM02 – 28.10.2021

KPN ( ) KGT (X)

1. Nimetus(ed)

„Liliputas“

2. Liikmesriik või kolmas riik

Leedu

3. Põllumajandustoote või toidu kirjeldus

3.1. Tooteliik

Klass 1.3. Juust

3.2. Punktis 1 esitatud nimetusele vastava toote kirjeldus

„Liliputas“ on suure rasvasisaldusega (50 % kuivainest) poolkõva silindrikujuline ümarate servadega käsitsi valmistatud juust. Selle kõrgus on 5,0–15,0 cm, läbimõõt 7,0–8,5 cm ja kaal 0,25–0,7 kg. Juustu valmistatakse Belvederise külas standarditud pastöriseeritud lehmapiimast, mida töödeldakse pärast kalgendamist. Seejärel keeratakse juustumass puuvillasesse rätikusse ja pressitakse traditsioonilisse silindrilisse vormi. Juust valmib 20–30 päeva sisemise ja pindmise mikrofloora toimel, milleks on punktis 4 määratletud geograafilise piirkonna keldrites loomulikul teel tekkinud mikrohallitus *Penicillium pallidum* Smith.

Nimetus „Liliputas“ tuleneb juustu suuruselt, organoleptilised omadused on tingitud laagerdumisest väikeste keradena ja mikrohallituse *Penicillium pallidum* Smith toimest.

Tabel 1

Juustu „Liliputas“ organoleptilised näitajad

Näitaja	Kirjeldus
Välimus	Koorik on sile, selle all ei ole paksu kihti ja see on kaetud parafiini-polümeeri segu vm segakattega. Koorikul võib olla rätiku ja vormi jälgi.
Maitse ja lõhn	Piimhappe värske maitse ja lõhn, mis on sellele fermenteeritud juustule iseloomulikud. Maitse võib olla kergelt kibe ja soolakas.
Tekstuur	Ühtlane, üsna tihke, elastne, mälumisel ei purune kergesti.

⁽¹⁾ ELT L 179, 19.6.2014, lk 17.

Läbilõige	Läbilõikes on mõnikord näha korrapäratult paiknevaid väikesi silmakesi, mis on ovaalsed, nurklikud või veidi lamedad.
Värvus	Kollakast kuni kollaseni, kogu juustu ulatuses ühtlane.

Tabel 2

Juustu „Liliputas“ füüsikalis-keemilised omadused

Näitaja	Sisaldus (%)
Rasvasisaldus kuivaines	50,0±5
Minimaalne kuivainesisaldus	56,0
Tavasoola sisaldus	1,3–3,0

Tabel 3

100 g juustu „Liliputas“ keskmine toiteväärtus

Lipiide (g)	Valke (g)	Süsivesikuid (g)	Energiasisaldus	
			kcal	kJ
30,0	23,5	–	364	1 510

3.3. Sööt (üksnes loomse päritoluga toodete puhul) ja tooraine (üksnes töödeldud toodete puhul)

- lehmapiim;
- piimhape ja mesofiilne juuretis;
- piima kalgendavad ensüümid;
- tavasool.

3.4. Tootmise erietapid, mis peavad toimuma määratletud geograafilises piirkonnas

- Piima ettevalmistamine ja kalgendamine ensüümide abil. Juustu valmistamiseks mõeldud piim pastöriseeritakse ja standarditakse nii, et rasvasisaldus valminud juustu kuivaines vastab punktis 3.2 esitatud nõuetele. Piim kalgendatakse, lisades ensüüme, baktereid ja kaltsiumkloriidi.
- Kalgendunud piima ja kalgenditükkide töötlemine. Kalgendunud piima töödeldakse seni, kuni kalgenditükid on nõutava suurusega. Seejärel mass segatakse. Kalgenditükkide tekkimise ajal nõrutatakse üks kolmandik vadakust segust välja, pärast seda kalgenditeri kuumutatakse. Seejärel kalgenditükid segatakse, kuni need saavutavad suuruse 4–5 mm, ei kleepu enam ning on kuivad ja tahked. Juustu niiskustase ei tohi ületada 44 %.
- Vormi asetamine ja pressimine. Juust vormitakse kalgendikihist. Protsess võtab aega 20–25 minutit ja pärast seda lõigatakse kalgendikiht tükkideks, mis asetatakse käsitsi silindrikujulistesse vormidesse, kus need pressitakse kokku omaenda raskuse all. Pressimise ajal pööratakse juuste kaks või kolm korda vormides ringi. See „isepressimine“ kestab 20–25 minutit.

Pärast isepressimist võetakse juustud vormidest välja, pakitakse niiskettesse rätikutesse, et saaks moodustuda koorik, ning asetatakse tagasi vormidesse, mis suletakse seejärel kaantega. Vormid juustudega pannakse pressidesse ja neid pressitakse poolteist kuni kaks tundi. Pärast pressimist võetakse juustud vormist välja, eemaldatakse rätikud ning silutakse koorikud, mis tõenäoliselt juustuvormi ja kaane vahel moodustusid.

- Juustu soolamine. Juustud kaalutakse ja asetatakse soolvette. Pärast 36–48 tundi (olenevalt tehnoloogilise protsessi edukusest ja suutlikkusest) võetakse juustud soolveest välja, pannakse riiulitele ja kuivatatakse, seejärel asetatakse need restidele, millel neid keldris valmida lastakse, kusjuures keldris hoitakse temperatuuri 10–14 °C ja suhtelist õhuniiskust 85–94 %, luues nii tingimused, milles hallitus *Penicillium pallidum* Smith tekib loomulikult teel.
- Juustu valmimine. Vastavalt juustu esimeste tootjate kirjeldusele pööratakse juuste restidel ümber vähemalt iga viie päeva järel, et nad ei vajuks külgedele ja säilitaksid oma kuju. Valmimise käigus kattub juust mikrohallituse kihiga, mis pestakse maha 20–30 päeva pärast vastavalt visuaalsele kontrollile ja pärast juustu organoleptiliste omaduste (maitse, lõhn, konsistents) hindamist. Kui hallituskiht on juustu välispinnalt maha pestud, siis juust kuivatatakse ja kaetakse vahakattega.

3.5. Sellise toote viilutamise, riivimise, pakendamise jm erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab

Juustu ainulaadsete omaduste säilitamiseks ja selleks, et see ei kuivaks sel juhul, kui parafiinikiht saab kahjustada, samuti selle väiksuse tõttu (0,25–0,7 kg) müüakse seda ainult tervelt.

3.6. Sellise toote märgistamise erieeskirjad, millele registreeritud nimetus viitab

Märgistusel peab olema selgelt näidatud toote nimi „Liliputas“, tootja nimi ja ELi sümbol.

4. Geograafilise piirkonna täpne määratlus

Juustu „Liliputas“ valmistatakse Belvederise külas, mis on väike Leedu küla Jurbarkase rajoonis Panemunė rajoonipargis Nemunase paremal kaldal, umbes 1 km Seredžiusest läänes.

5. Seos geograafilise piirkonnaga

5.1. Geograafilise piirkonna eripära

Belvederis on Leedu piimatoodete ajalooline häll. 1921. aastal asutati sealses mõisahoones põllumajanduskool. Õppeainete hulgas oli piimatootmine. Mõni aasta hiljem korraldati see asutus ümber ja sellest sai piimatööstus-kõrgkool, 1944. aastal aga piimatööstustehnikum (tehnoloogiateaduskond). See hoidis palju aastaid elus Leedu haridustraditsioone piimandusvaldkonnas. Oma 34 tegevusaasta jooksul koolitas kõrgkool/tehnikum välja üle 800 piimatootespetsialisti, kellest enamik omandas oma kogemused 1928. aastal asutatud Leedu vanimas juustuvabrikus, mis valmistab juustu „Liliputas“. Juustu valmistamiseks kasutatav piim kuumutati vannis puudega köetava kolde tulel. Koorelahutaja oli mehaaniline ja vormid puidust. Juuste pesti käsitsi harjadega, talvel keldris ja suvel väljas. Juustuvabrik asus Nemunasest toodud jääkamakate ladustamiseks kasutatava külmahoone läheduses. Jääd kasutati juustukeldrite jahutamiseks. Esialgu valmistas Belvederise juustuvabrik suuremaid (2,5–3,0 kg) ümmargusi poolkövasid juuste, kuid 1958. aastal, mil vabrikut suurendati, hakati seal valmistama väikesi juuste, mis kaaluvad 0,4–0,7 kg ja mille nimi „Liliputas“ sai otsekohe tuntuks. Seda juustu õppis esimesena valmistama juustumeister Jonas Jarušaitis. Esimesel valmistamisaastal valmis napilt kaheksa tonni juustu, kuid 40 aastat hiljem on jõutud 130 tonnini. Kunagised puidust vormid on Belvederise juustuvabrikus tulevastele põlvedele alles hoitud, samuti papist suveniirkarbid ja postkaart 20. sajandi keskpaigast, mis kujutab juustude pesemist vaadis ja millel on näha kutse kuninglikule banketile, maitstva käsitsi valmistatud Belvederise juuste ja muid hõrgutisi.

Praegugi valmistatakse juustu „Liliputas“ 1958. aastast pärit ainulaadse ja autentse meetodi kohaselt. Tänu teadmistele ja oskustele, mida juustuvabriku töötajad on põlvest põlve edasi andnud, on säilinud toote suurus, organoleptilised omadused ja kvaliteet.

5.2. Toote eripära

Juustu „Liliputas“ iseloomustab see, et see on väike (0,25–0,7 kg) ja sellel on vahast kaitsekiht. Juust „Liliputas“ võlgneb oma värske piimhappemaitse ja -lõhna asjaolule, et see valmib kerana jahedas ja niiskes keldris ning seda ümbritsevad mikrohallituse *Penicillium pallidum* Smith eosed. Juustukeldri seintel, restidel või laes ei ole näha mingeid hallitusmärke, kuid mõni päev pärast seda, kui juustud „Liliputas“ soolatakse ja restidele asetatakse, hakkavad kerad sarnanema siidikookonitele. Et mikrohallitus ei tungiks juustu valmimise ajal selle sisse, kaitstakse juustu koorikuga, mis

pressimise ajal moodustus. Selleks et koorik tekiks, võetakse juustud pärast isepressimist silindrikujulistest vormidest välja ja keeratakse puuvillastesse rätikutesse. Seejärel asetatakse need tagasi silindrikujulistesse vormidesse ja surutakse presside abil kokku.

Juustud valmistatakse traditsioonilisel meetodil ja peaaegu täielikult käsitsi: kalgendikiht lõigatakse lahti ja pannakse vormidesse ning juustud pakitakse rätikutesse, neid pööratakse ümber, pestakse, kuivatatakse ja kaetakse vahaga käsitsi. Selle protsessi vältel tegeletakse iga juustuga üle 50 korra.

5.3. *Põhjuslik seos geograafilise piirkonna ja (kaitstud päritolunimetusega) toote kvaliteedi või omaduste vahel või (kaitstud geograafilise tähisega) toote erilise kvaliteedi, maine või muude omaduste vahel*

Geograafilise tähise registreerimise taotlus on esitatud traditsiooni, tootmismeetodi eripära ja juustu tuntuse tõttu.

Kollektiivses alateadvuses seostub Belvederis kui Leedu piimateaduste häll kohe juustuga „Liliputas“, mida on toodetud samal viisil alates 1958. aastast. Praegu valmistab seda ainulaadset käsitsi tehtud juustu ainult Belvederise vabrik.

Juust „Liliputas“ võlgneb oma värske piimhappemaitse ja -lõhna asjaolule, et toode valmib väikestes kerades sisemise mikrofloora ja punktis 4 määratletud geograafilise piirkonna keldrites tekkiva mikrohallituse *Penicillium pallidum* Smith toimel, kui kerasid hoitakse temperatuuril 10–14 °C ja suhtelise õhuniiskuse 85–94 % juures.

Juustu „Liliputas“ on esitatud paljudel näitustel nii Leedus kui ka välismaal ning see on osutunud väga edukaks Leipzgis, Poznańis, Zagrebis, Londonis, Pariisis, Kopenhaagenis, Viinis ja mujal. „Liliputas“ võitis kuldmedali messil „Agra-76“ endises Saksa Demokraatlikus Vabariigis. 1984. aastal anti sellele Uglitši juustude kvaliteedi konkurssuuringul (NSVL) esimese järgu diplom ja see võitis Leedu töösturite liidu korraldatud konkursil „Leedu 2002. aasta toode“ kuldmedali. Rahvusvahelisel toidumessil „World Food Moscow 2005“ sai ta pronksmedali ning samuti Moskvas toimunud rahvusvahelisel toiduainetetööstuse messil „Zolotaya osen 2008“ oli juust „Liliputas“ Leedu põllumajandusministeeriumi koostatud Leedu riiklikus boks oluline toode. Rahvusvahelisel põllumajanduse, toiduainetetööstuse ja pakendamise messil „AgroBalt 2010“ võitis „Liliputas“ auhinna selle eest, et on ökoloogiline loodustood. Leedu ajakirjandus on mitu korda kirjutanud nii juustust „Liliputas“ kui selle pühendunud tootjatest (1999–2003).

Kuigi „Liliputas“ on kaks korda kallim kui automatiseeritud juustuvabrikus valmistatud juust, on sellel ustavaid kliente, kes hindavad toodet seepärast, et see on kvaliteetne, ökoloogiline ja seda valmistatakse käsitsi. Tootmismahud on aastate jooksul samaks jäänud.

Viide tootespetsifikaadi avaldamisele

Tootespetsifikaat

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)